

Doc. Dr. Gregor Anderluh
Univerza v Ljubljani
Oddelek za biologijo, Biotehniška fakulteta
Katedra za biokemijo

<http://www.bf.uni-lj.si/bi/biokemija/>

gregor.anderluh@bf.uni-lj.si

AMINOKISLINE, PEPTIDI, PROTEINI, DELO S PROTEINI

AMINOKISLINE- ZGRADBA
LASTNOSTI

- Disociacija
- Polarnost
- Reaktivnost
- Spektroskopske lastnosti

PEPTIDNA VEZ

PEPTIDI, PROTEINI

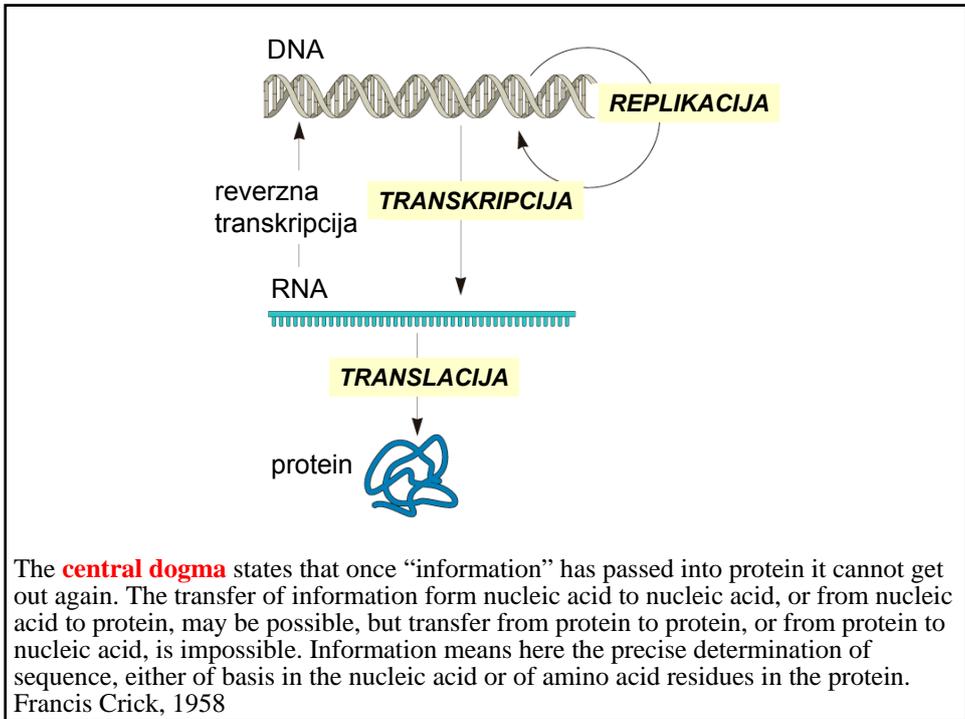
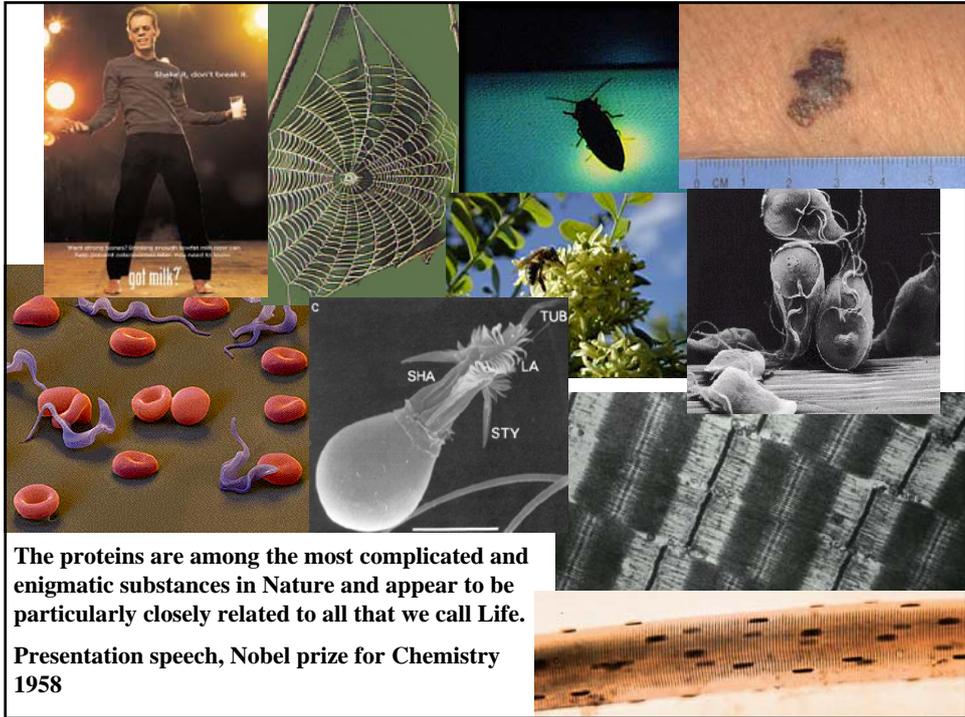
LASTNOSTI PROTEINOV

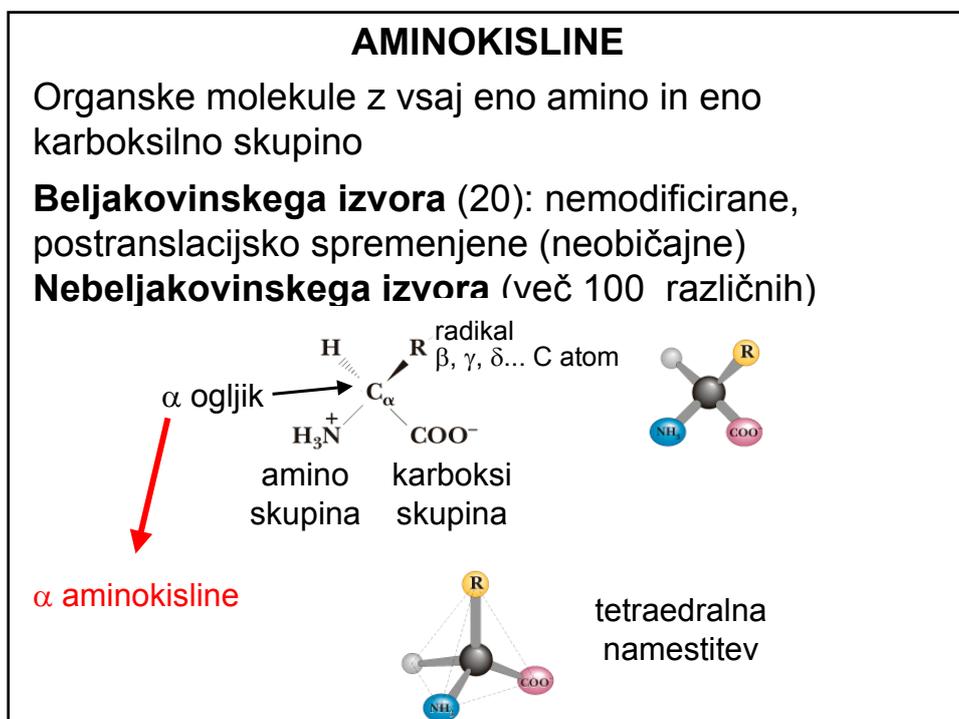
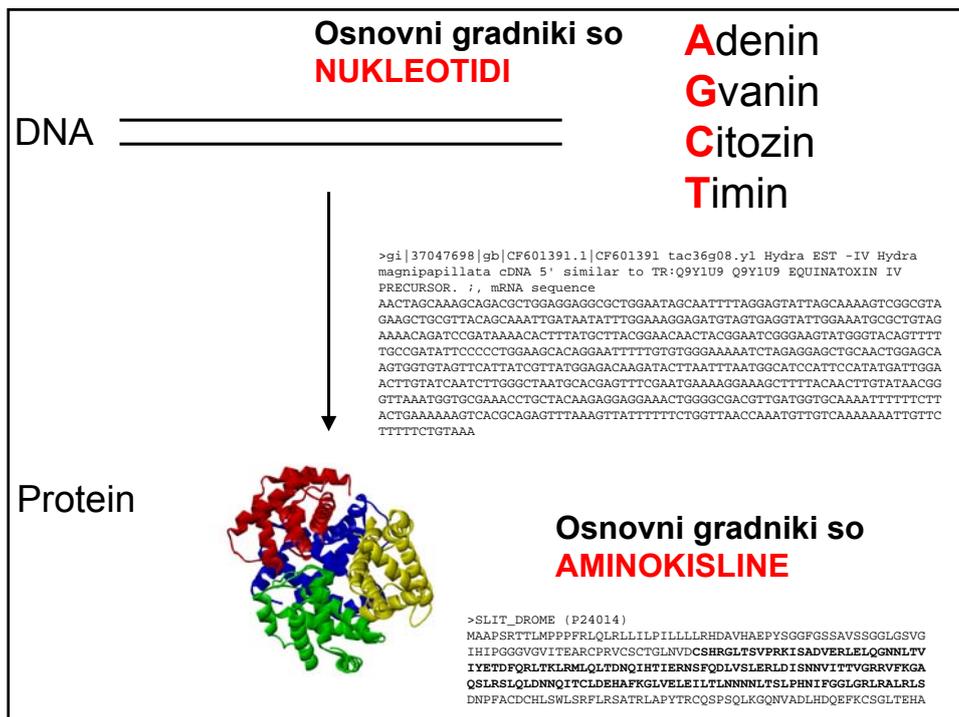
NIVOJI PROTEINSKE ZGRADBE

PRIMARNA ZGRADBA

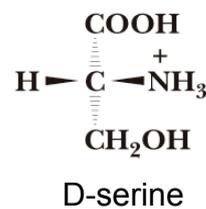
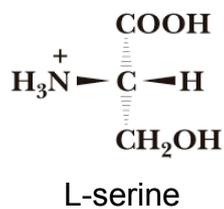
DOLOČEVANJE PRIMARNE ZGRADBE

ZAKAJ JE POMEMBNO POZNAVANJE PRIMARNE ZGRADBE

- asimetrični α ogljikov atom
- optično aktivne stereoizomere
- vse razen Gly so kiralne
- **L-aminokislina** prevladujejo v naravi
- D,L-nomenklatura zasnovana na D- in L-gliceraldehidu

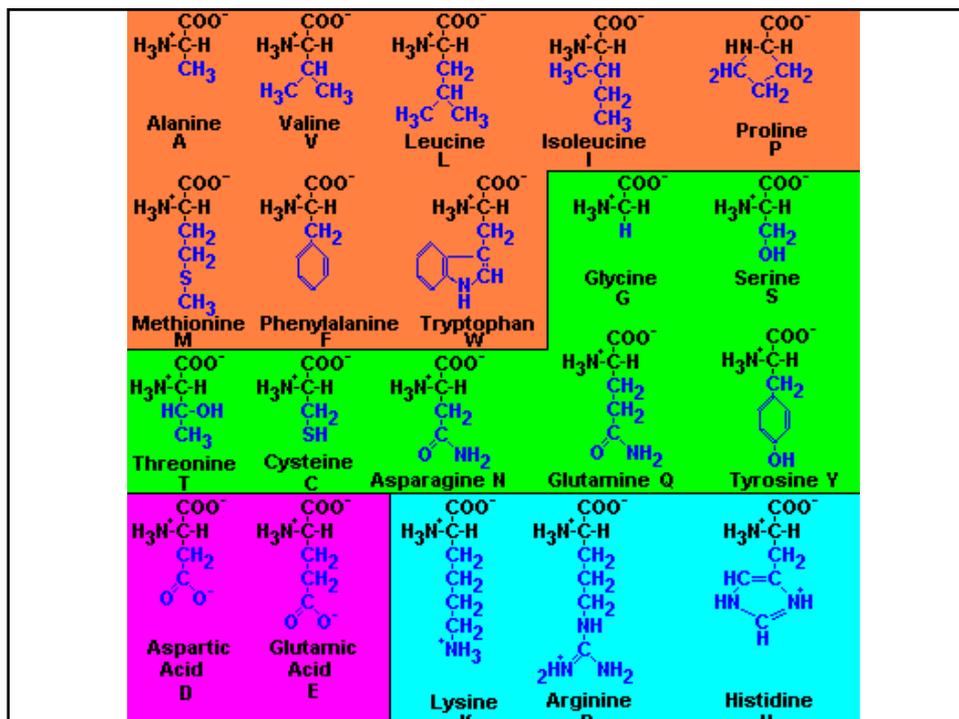
20 NARAVNIH AMINOKISLIN

enočrkovna koda, tričrkovna koda

podobnosti v lastnostih stranskih skupin, združevanje v skupine

delitev glede na polarnost stranske skupine

hidrofobne	polarne, nenabite	polarne, nabite
Gly G	Ser S	Asp D
Ala A	Thr T	Glu E
Val V	Cys C	Lys K
Leu L	Tyr Y	Arg R
Ile I	Asn N	His H
Pro P	Gln Q	
Met M		
Phe F		
Trp W		

Skupina 1- nepolarne stranske skupine

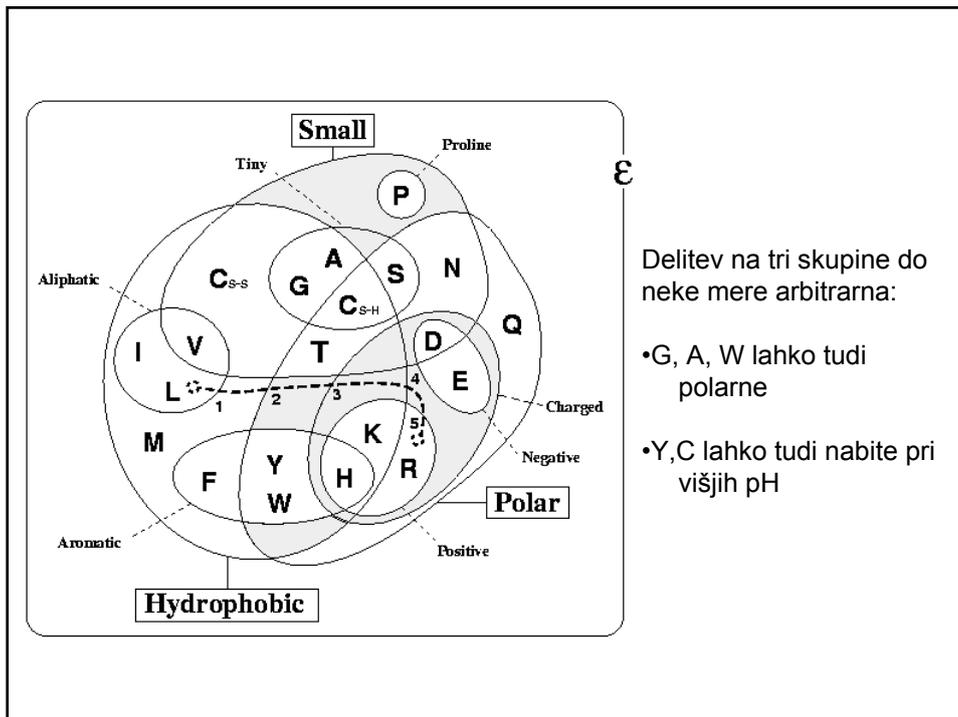
Gly, Ala, Val, Leu, Ile, Pro, Met, Phe, Trp
 alifatske ali aromatske stranske skupine- hidrofoben karakter.
 Nizka kemijska reaktivnost stranskih skupin. V notranjosti proteina, stran od vodne faze.

Skupina 2- polarne, nenabite

Ser, Thr, Cys, Tyr, Asn, Gln
 Različne funkcionalne skupine z enim heteroatomom (O, S ali N), ki ima elektronski par. Lahko tvori H-vezi z vodo ali drugimi skupinami. Cys- disulfidna kovalentna vez, pomembna za 3D zgradbo proteinov. Na površini proteinov.

Skupina 3- polarne, nabite pri fiziološkem pH

Asp, Glu, Lys, Arg, His
 Kisle ali bazične stranske skupine. Neto naboj Asp in Glu pri pH 7.4 je -1 , neto naboj Lys, Arg in His pa $+1$. Imidazolna skupina His ima pKa pri fizioloških pogojih, zato ima lahko neto naboj $+2$. Na površini proteinov.

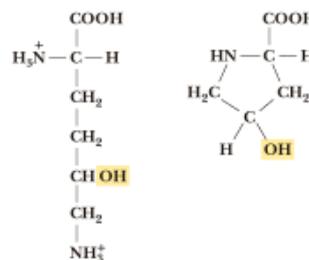

NEOBIČAJNE AMINOKISLINE- kemijsko spremenjene

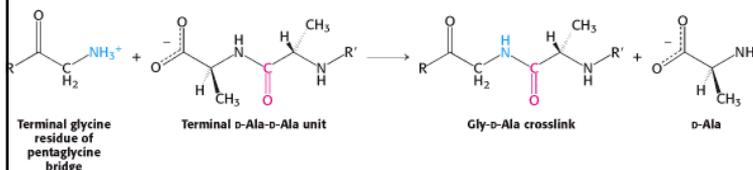
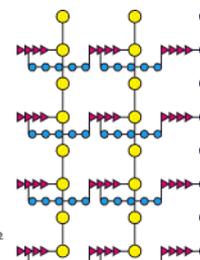
po translaciji, pomembno za funkcijo proteina

- 4-hidroksiprolin, 5-hidroksilizin v kolagenu
- histoni veliko metiliranih, aciliranih, fosforiliranih
- N-formilmetionin pri biosintezi prokariotskih proteinov
- γ - karboksiglutaminska kislina pri proteinih, ki sodelujejo pri strjevanju krvi
- D-aminokislina komponente bakterijskih celičnih sten, antibiotikov (gramicidin A)

5-hidroksilizin 4-hidroksiprolin

sladkorji
tetrapeptidni
pentapeptidni
mostički

DERIVATI AMINOKISLIN Z BIOLOŠKO FUNKCIJO

γ -aminobutirična kislina (GABA)

dopamin

histamin (dekarboksiliran histidin)

tirosin

INTERMEDIATI V METABOLIZMU

citrulin, ornitin

homocistein

S-adenozilmetionin

nevrottransmitter

nevrottransmitter

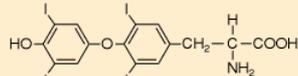
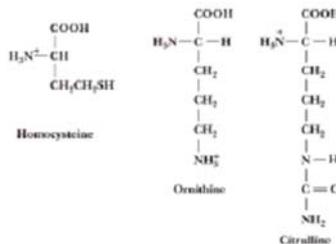
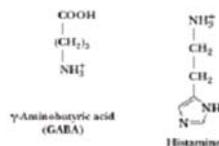
lokalni mediator alergijskih reakcij

tiroidni hormon, ki vsebuje jod

v metabolizmu uree

v metabolizmu aminokislin

donor metilne skupine

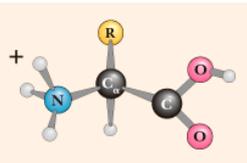

DISOCIACIJA AMINOKISLIN

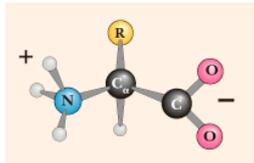
Netopne v organskih topilih (aceton, eter), dobro topne v vodi. Pri fiziološkem pH (7.4) obstajajo kot ioni dvojčki. **Amfoterne**.

Pomembno poznavanje naboja, ker določa lastnosti proteinov!

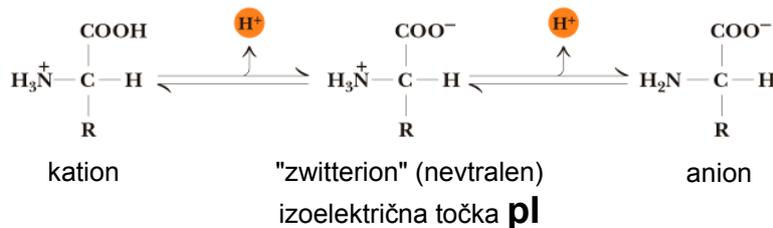
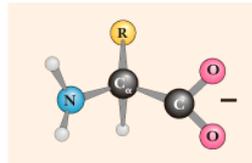
pH 1 neto naboj +1

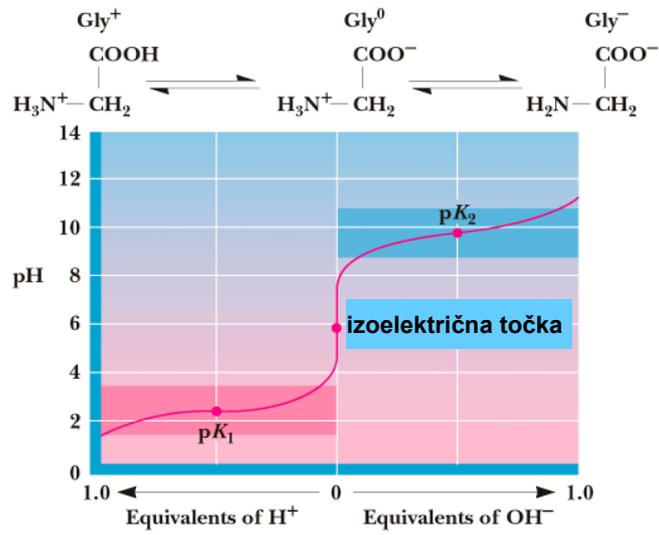
pH 7 neto naboj 0

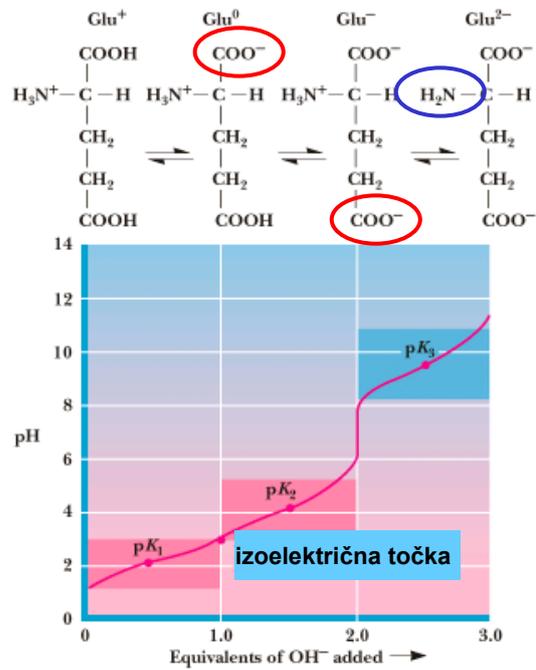
pH 13 neto naboj -1

TITRACIJA GLICINA

TITRACIJA GLUTAMINSKE KISLINE

pK_a vrednosti aminokislin

α-karboksilna skupina (-COOH): pK_a = 2

α-amino skupina (-NH₃⁺): pK_a = 9

Kisle aminokisljine

Aspartat, Asp, D pKa3 = 3.9

Glutamat, Glu, E pKa3 = 4.3

Bazične

Arginin, Arg, R pKa3 = 12.5

Histidin, His, H pKa3 = 6.0

Lizin, Lys, K pKa = 10.5

Cistein, Cys, C (-SH) pKa3 = 8.3

Serin, Ser, S (-OH) pKa = 13

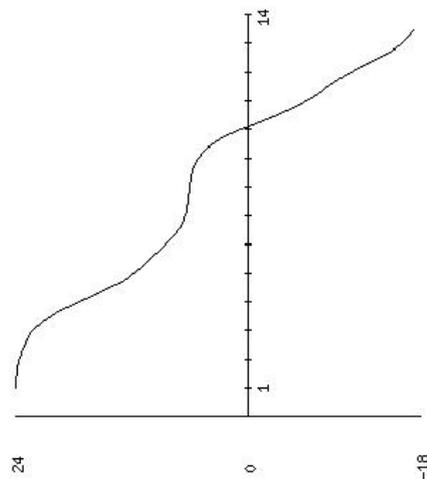
Treonin, Thr, T (-OH) pKa = 13

Tirozin, Tyr, Y (fenolna) pKa = 10.1

vrednosti so približne in odvisne od neposredne okolice stranske skupine

Ala (A)	4	3,12 %
Arg (R)	10	7,81 %
Asn (N)	9	7,03 %
Asp (D)	6	4,69 %
Cys (C)	8	6,25 %
Gln (Q)	7	5,47 %
Glu (E)	6	4,69 %
Gly (G)	5	3,91 %
His (H)	5	3,91 %
Ile (I)	3	2,34 %
Leu (L)	2	1,56 %
Lys (K)	8	6,25 %
Met (M)	5	3,91 %
Phe (F)	4	3,12 %
Pro (P)	7	5,47 %
Ser (S)	16	12,50 %
Thr (T)	8	6,25 %
Trp (W)	0	0,00 %
Tyr (Y)	5	3,91 %
Val (V)	10	7,81 %

TITRACIJA Ribonukleaze A

alpha-NH3 :	9,69	Asp :	3,86
alpha-COOH :	2,34	Glu :	4,25
Arg :	12,40	Cys :	8,33
Lys :	10,50	Tyr :	10,00
His :	6,00		

titracijska krivulja "zabrisana"
veliko število ionizabilnih aminokislin
3D struktura ⇒ pK se lahko premaknejo do nekaj enot

REAKTIVNOST AMINOKISLIN

Karboksilne skupine	pretvorbe v estre, amide
Amino skupine	pretvorbe v amide, Schiffove baze
Hidroksilne skupine	pretvorbe v estre

Kemijske spremembe po translaciji

Imajo pomembno vlogo za strukturo in delovanje proteina

Fosforilacija tirozina, serina

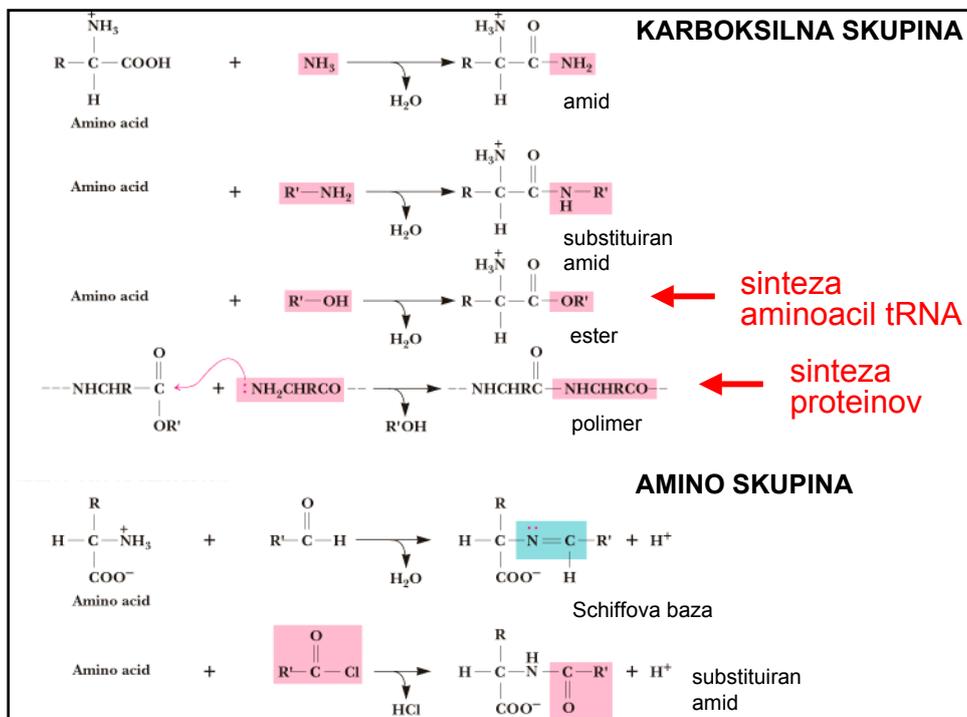
Cys- disulfidna vez, alkilacija, tvorba merkaptidov

Hidroksilirana oblika prolina in lizina v kolagenu

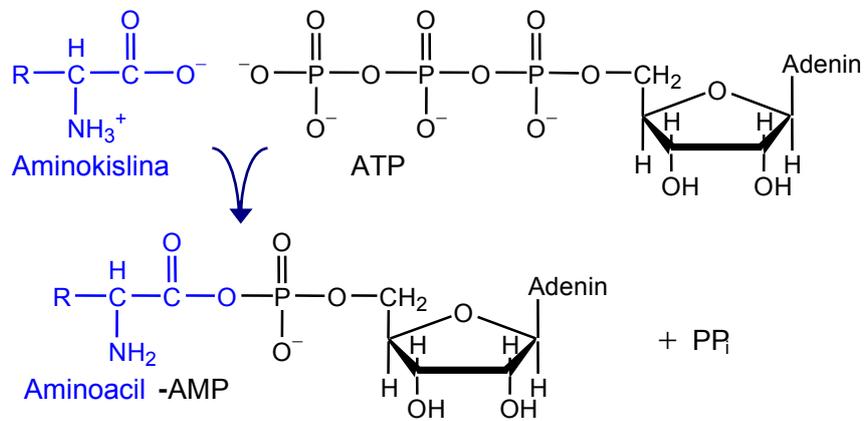
Kemijske reakcije za detekcije aminokislin in pri analizi proteinov

Ninhidrińska reakcija   vijolična barva

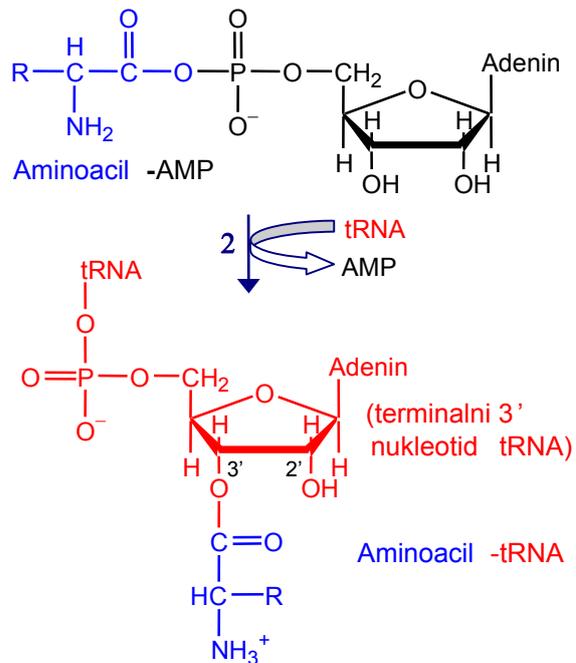
Sangerjeva reakcija   rumena barva

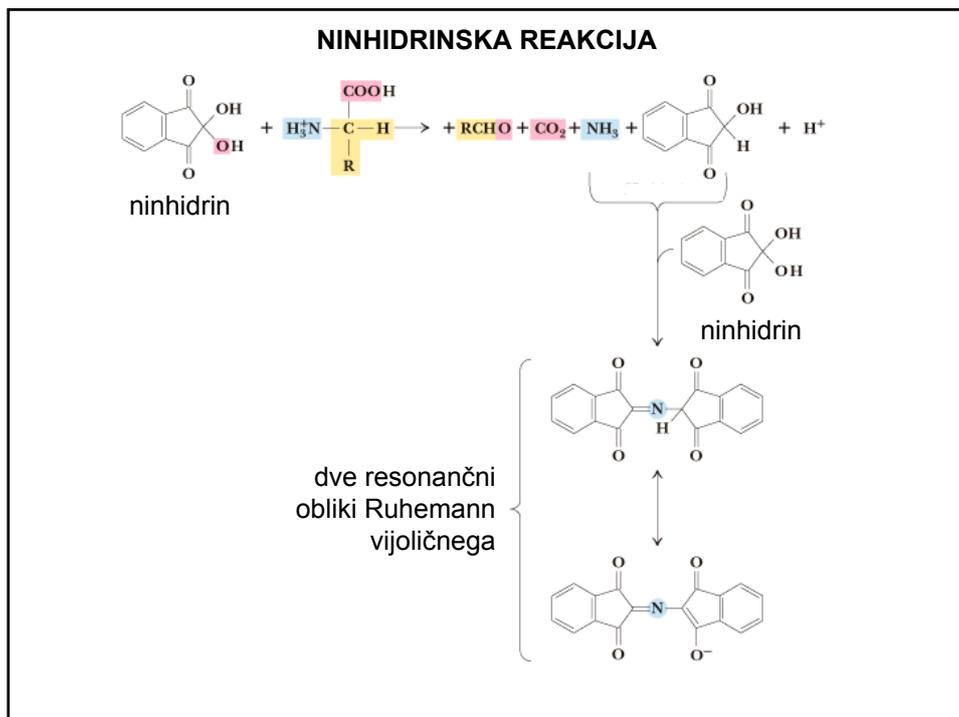
1. korak

2. korak

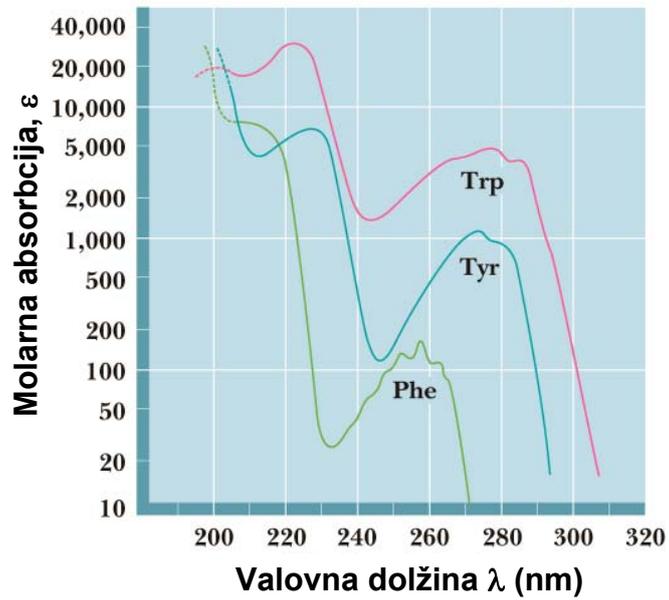

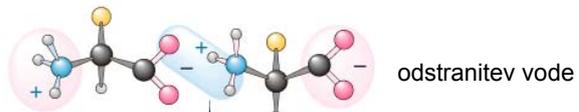
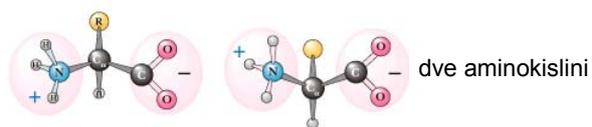
SPEKTROSKOPSE LASTNOSTI AMINOKISLIN

- Vse absorbirajo svetlobo v infrardečem območju
- Phe, Tyr in Trp absorbirajo UV
- Absorbcija pri valovni dolžini 280 nm - pomoč za zasleditev aromatičnih aminokislin (Phe, Tyr in Trp) in določanje koncentracije proteinov
- NMR spektri – značilni za vsako aminokislino
- Asimetrične - sukajo ravnino polarizirane svetlobe (CD-spektroskopija)
- Označene aminokislino lahko ločujemo s HPLC (tekočinska kromatografija z visoko ločljivostjo)-pomembno pri določanju primarne zgradbe proteinov

ABSORPCIJSKI SPEKTRI AROMATSKIH AMINOKISLIN

aminokisljine se lahko povezujejo s peptidno vezjo

**PEPTIDNA VEZ
(amidna)**

1902 Emil Fischer
& Franz Hofmeister

nastanek -CO-NH-

amino konec

karboksilni konec

N-terminalni konec ostanek "residue" **C-terminalni konec**

Tyr   Gly   Gly   Phe   Leu   **YGGFL**

2-9 ostankov   peptidi: di-, tri-, tetra-, penta-, hekso-, hepta-, okta-, nona-
 10-100 ostankov   oligopeptidi, polipeptidi
 nad 100 ostankov   proteini

v celici 2-2000 ostankov (molekulska teža 220-220.000 Da)
 z 20 aminokislinami veliko možnosti $n=2$ $20^2=400$
     $n=3$ $20^3=8000$
     $n=100$ $20^{100}=1.27 \times 10^{130}$

biosinteza   na ribosomih, glede na zaporedje nukleotidov
 razgradnja   hidroliza z bazo, kislino ali encimi (proteinaze, proteaze, peptidaze; prebavni encimi v želodcu!)

BIOLOŠKO POMEMBNI PEPTIDI

Glutation   tripeptid (Glu-Cys-Gly). Regulacija oksido-reduktivnih reakcij. Odstranitev prostih radikalov v celici.

OOC^- NH_3^+ SH COO^-
 γ glutamat   cistein   glicin

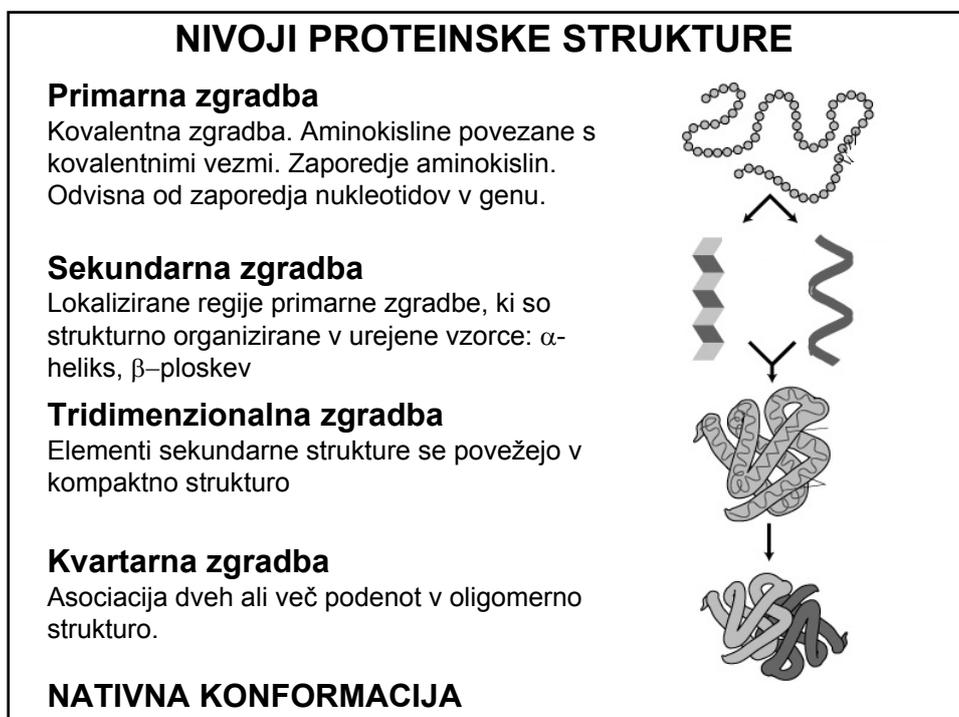
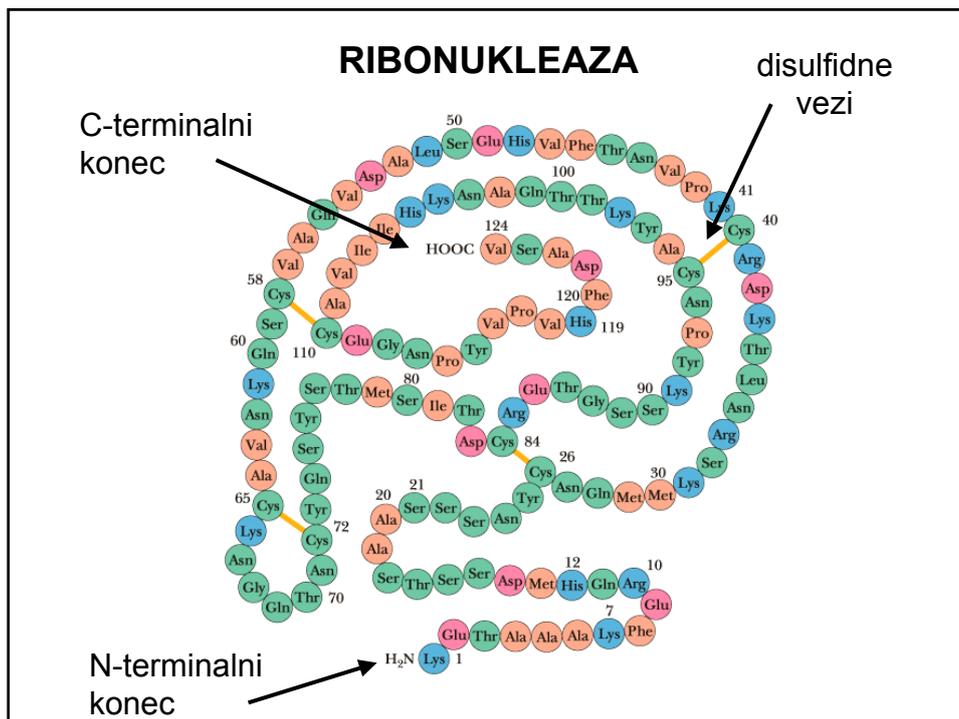
GSH   reduciran
 GSSG   oksidiran

Oksitocin, vazopresin   nonapeptidi. Ciklizirani z disulfidno vezjo.
G-L-P-C-N-Q-I-Y-C

Inzulin   51 ostankov. Regulira metabolizem glukoze.

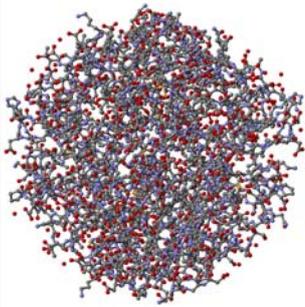
Enkefalini   kontrolirajo bolečino.

Aspartam   Sintetični peptid. L-Asp-L-Phe. Umetno sladilo.

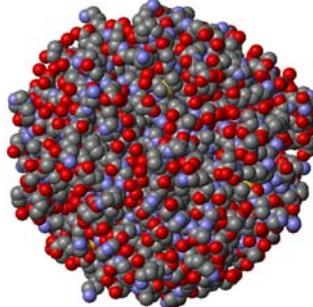

PRIKAZ PROTEINSKE STRUKTURE

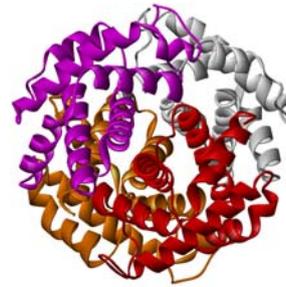
>gi|122615|sp|P02023|HBB_HUMAN HEMOGLOBIN BETA CHAIN
 MVHLTPEEKSAVTALWGKVNVDVEVGGEALGRLLVVYPWTQRFFESFGDLSTPDAVMG
 NPVKAHGKKVLGAFSDGLAHLAHLNLRKGTFAFLSEHLHCDKLVHDPENFRLLGNVLVCVL
 AHHFGKEFTPPVQAAYQKVVAGVANALAHKYH

Vezi
(skeletni)

Atomi
(Van der Waalsov radii
atomov: Corey-Pauling-
Koltun - CPK model)

Shematsko
cilindri (α -heliks)
trakovi (β -ploskev)

VELIKOST PROTEINOV, SESTAVA, LASTNOSTI

Proteini se razlikujejo po

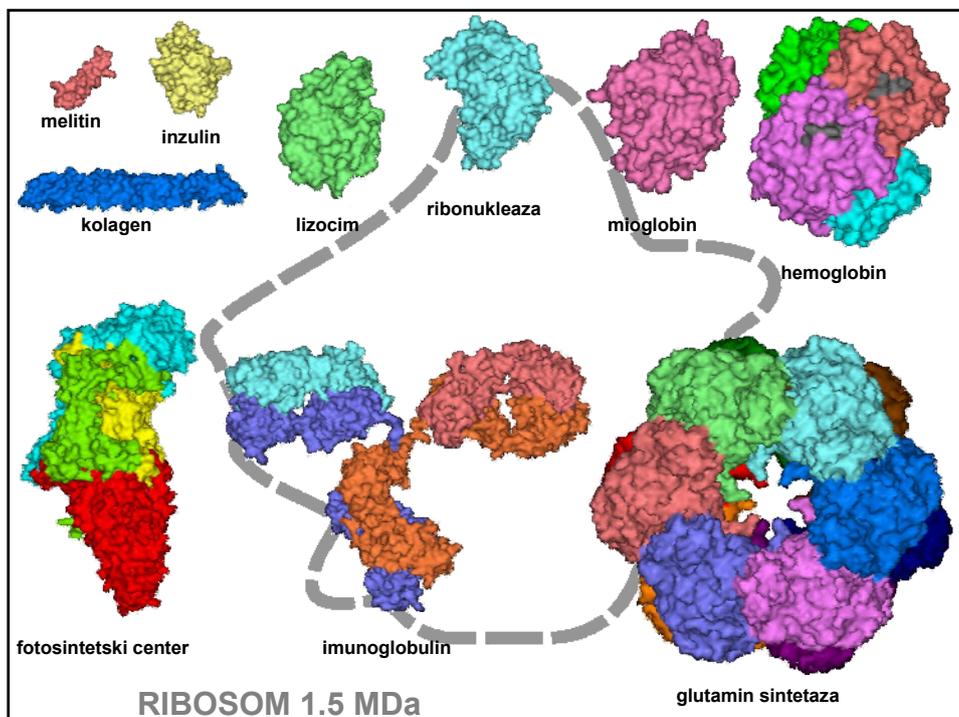
Lokaciji v celici	membranski, citosolni; v različnih organelih
Velikosti	število aminokislinskih ostankov (masi)
Obliki	globularni (bolj fleksibilni; dobro topni v vodi), fibrozni (kolagen, keratin; visoka natezna trdnost; slabše topni v vodi)
Zaporedju	zaporedje aminokislin (od N proti C koncu), ki gradi protein
Sestavi aminokislin	hidrofobni (membranski), polarni proteini
Številu podenot	monomerni, dimerni, tetramerni, oligomerni homo-oligomerni enake podenote hetero-oligomerni različne podenote
Dodanih skupinah	prostetične skupine. Enostavni, konjugirani glikoproteini, lipoproteini, nukleoproteini, fosfoproteini, metaloproteini (Ca^{2+} , Zn^{2+}), kromoproteini (hemoproteini, flavoproteini ...)

Tip proteina	Funkcija
GLOBULARNI	
inzulin	hormon
hemoglobin	transport (kisik)
mioglobin	skladiščenje (kisik)
ribonukleaza	encim (hidroliza RNA)
lizocim	encim (hidroliza bakterijske stene)
citokrom c	elektronski transport
imunoglobulin	obramba (protitelo)
aktin	premikanje (protein v mišicah)
FIBRILARNI	
kolagen	strukturni protein
keratin	strukturni protein
miozin	premikanje (protein v mišicah)
elastin	elastičnost
MEMBRANSKI	
laktorna permeaza	membranski kanalček
rodopsin	detekcija svetlobe

Funkcija		
Encimi	kataliza kemijskih reakcij	amilaza, polimeraza, nukleaza, proteinaza
Strukturni proteini	mehanska podpora celicam in organizmom	kolagen, keratin
Obramba	obramba pred vdorom tujkov, toksini	protitelesa, komplement, perforin
Transport	prenos snovi	hemoglobin, lipoproteini
Shranjevanje	hramba snovi	ferritin
Regulacija	regulatorni proteini	transkripcijski faktorji, translacijski faktorji
Komunikacija	prenos signalov preko membrane	receptorji, G-proteini
Premikanje	kontrakcija mišic	miozin, aktin, dinein

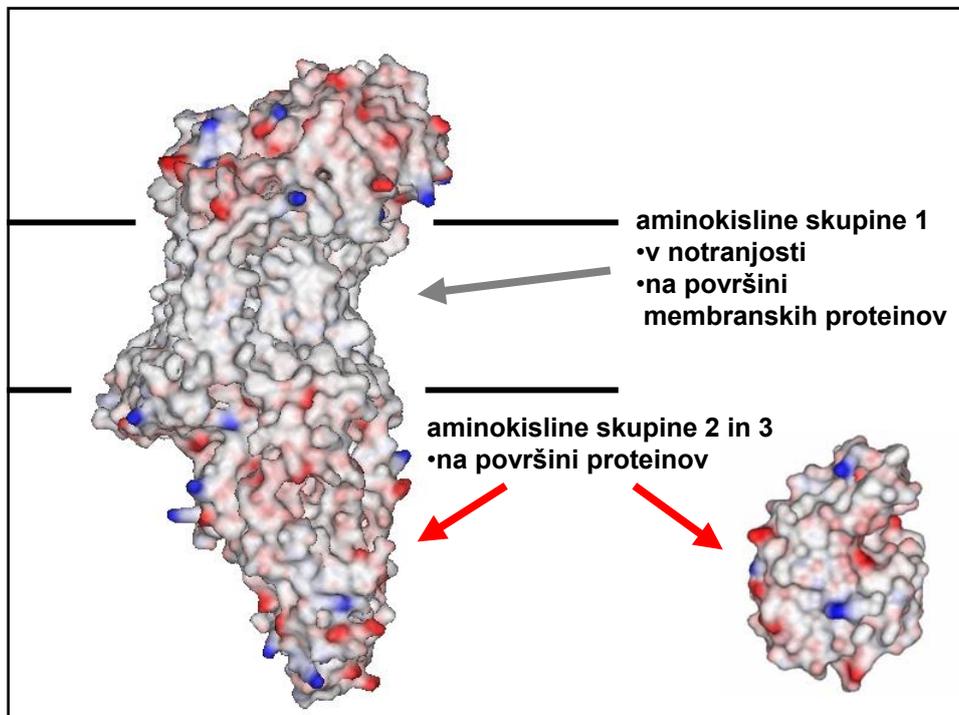
VELIKOST PROTEINOV nekaj primerov

Protein	Molekulska masa	Število aminokislin	Število podenot
Melitin (peptid-čebela)	3.000	26	1
Inzulin (goveji)	5.733	51	2
Citokrom C (human)	13.000	104	1
Ribonukleaza A (goveja)	13.700	124	1
Lizocim (jajčni beljak)	13.930	129	1
Mioglobin (mačji)	16.890	153	1
Kimotripsin (goveji)	21.600	241	3
Hemoglobin (človeški)	64.500	574	4
Fotosintetski center	132.200	1191	4
Imunoglobulin G (človeški)	145.000	1320	4
RNA polimeraza (<i>E.coli</i>)	450.000	4100	5
Feritin (mačji)	450.000	4100	24
Glutaminska sintetaza	600.000	5616	12
Glutamat dehidrogenaza (goveja)	1.000.000	8300	40

FUNKCIJA JE ODVISNA OD AMINOKISLINSKE SESTAVE

Aminokislina	ADH citosolni	Histon vezan na DNA	Kolagen strukturni	lac permeaza membranski
Ala	7.5	13.3	11.7	8.4
Arg	3.2	13.3	4.9	2.9
Asn	2.1	0.7	1.0	3.8
Asp	4.5	3.0	3.0	1.4
Cys	3.7	1.5	0	1.9
Gln	2.1	5.9	2.6	2.6
Glu	5.6	5.2	4.5	2.6
Gly	10.2	5.2	32.7	8.6
His	1.9	1.5	0.3	1.0
Ile	6.4	5.2	0.8	7.9
Leu	6.7	8.9	2.1	12.9
Lys	8.0	9.6	3.6	2.9
Met	2.4	1.5	0.7	3.4
Phe	4.8	3.0	1.2	13.4
Pro	5.3	4.4	22.5	2.9
Ser	7.0	3.7	3.8	7.0
Thr	6.4	7.4	1.5	4.6
Trp	0.5	0	0	1.4
Tyr	1.1	2.2	0.5	3.4
Val	10.4	4.4	1.7	7.0

IZOLACIJA IN ČIŠČENJE PROTEINOV

Kromatografske metode (preparativne)

- ionsko-izmenjevalna kromatografija po naboju
- gelska kromatografija po velikosti
- afinitetna kromatografija po afiniteti

Elektroforeze (analitske)

- NaDS-PAGE po velikosti
- izoelektrično fokusiranje po naboju
- nativna elektroforeza po velikosti, naboju, obliki

Ultracentrifugacija

velikost, oblika delcev

Kristalografija, NMR spektroskopija

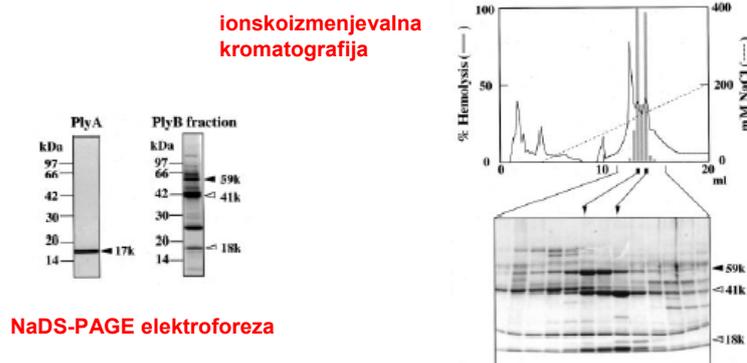
3D struktura

Masna spektroskopija (analitska)

masa, zaporedje proteina

VEČ NA VAJAH!!

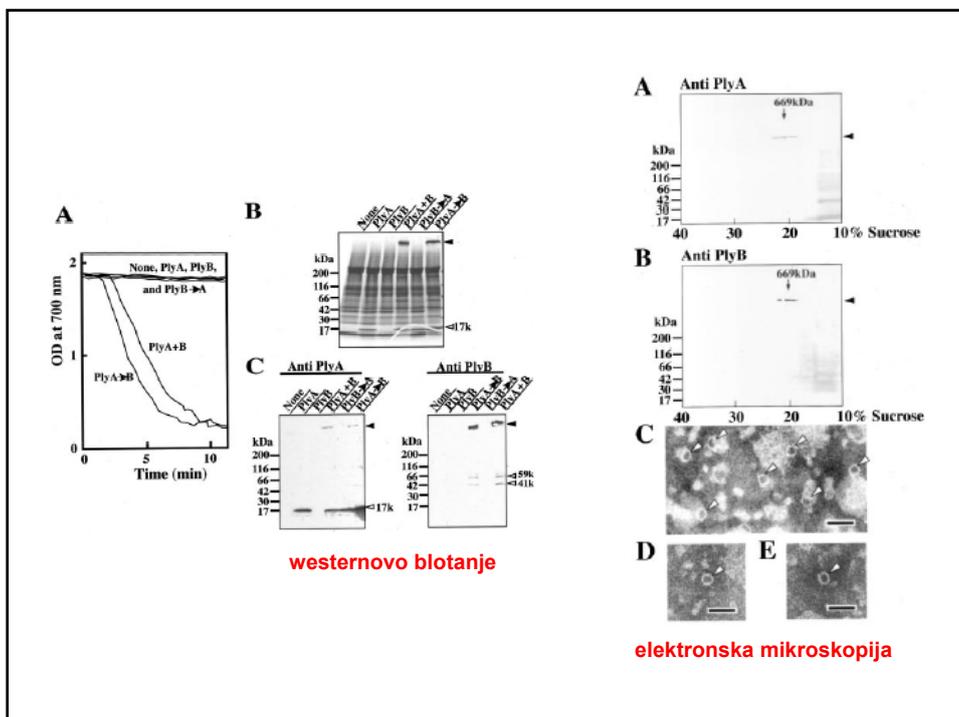
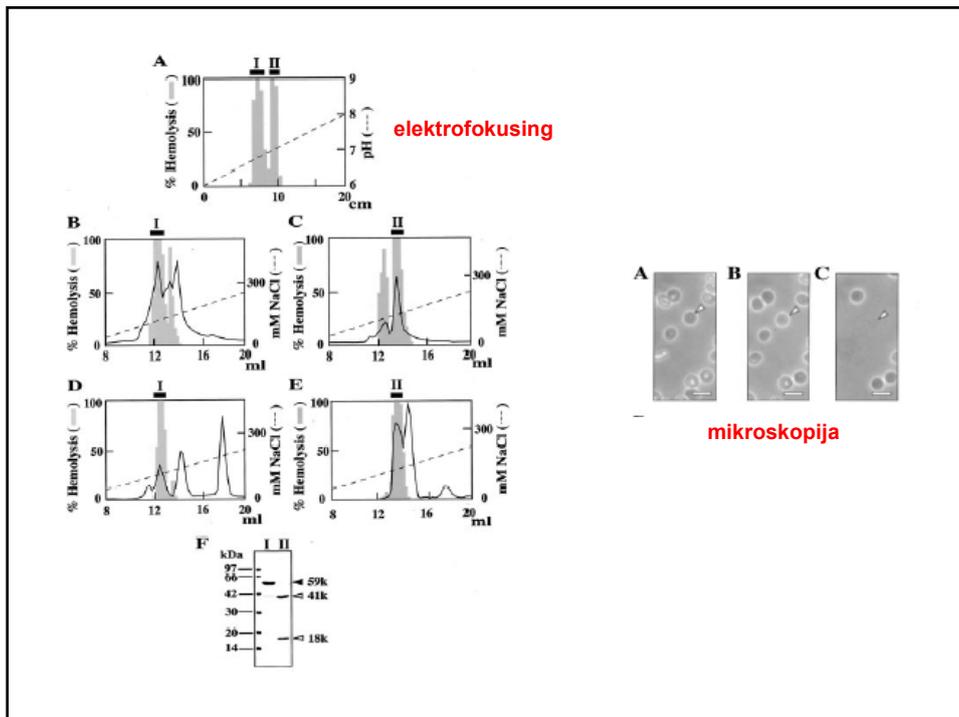
JOURNAL CLUB...

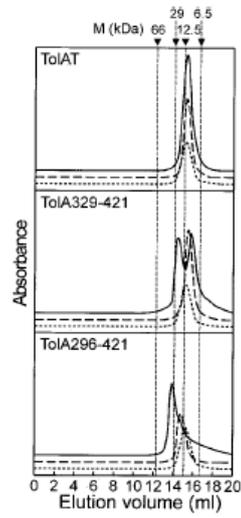
Toshio Tomita, Kayoko Noguchi, Hitomi Mimuro, Fumio Ukaji, Kiyoshi Ito, Noriko Sugawara-Tomita, and Yohichi Hashimoto

Pleurotolysin, a Novel Sphingomyelin-specific Two-component Cytolysin from the Edible Mushroom *Pleurotus ostreatus*, Assembles into a Transmembrane Pore Complex

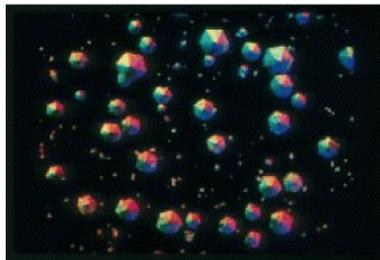
J. Biol. Chem., Jun 2004; 279: 26975 - 26982 ; 10.1074/jbc.M402676200

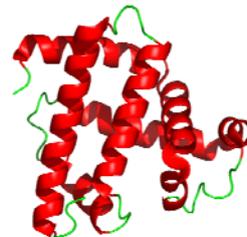
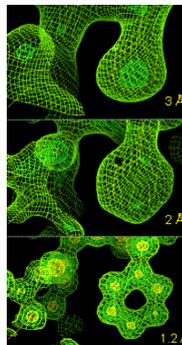
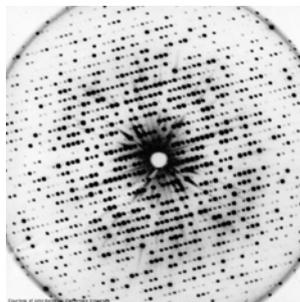
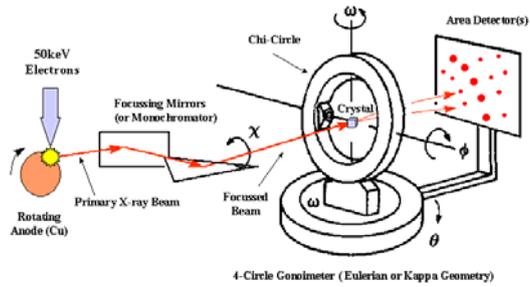
**gelska
kromatografija**

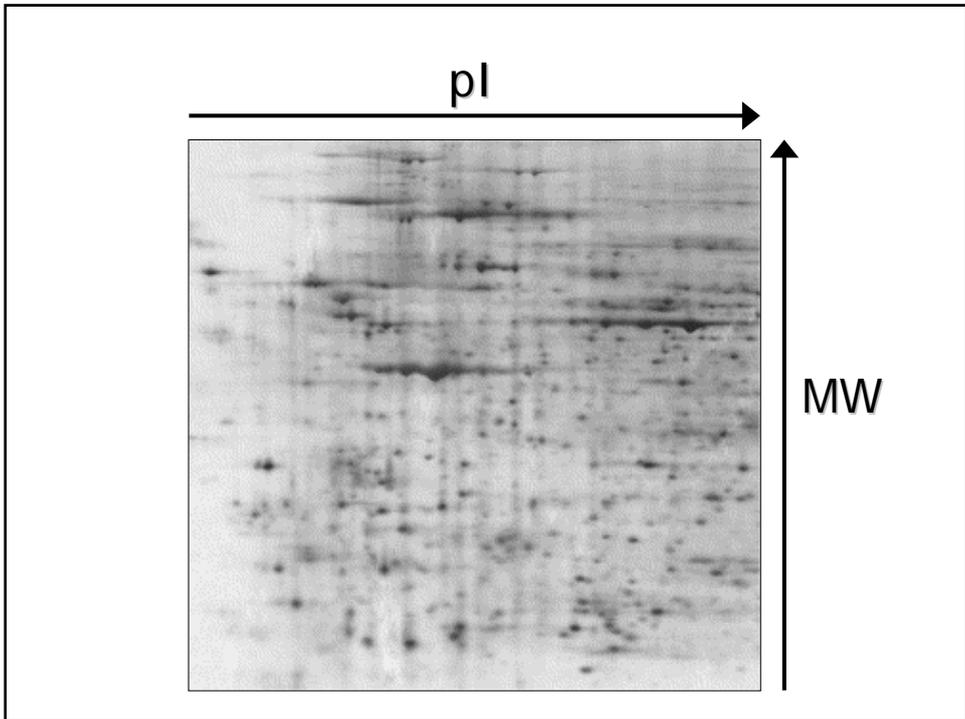
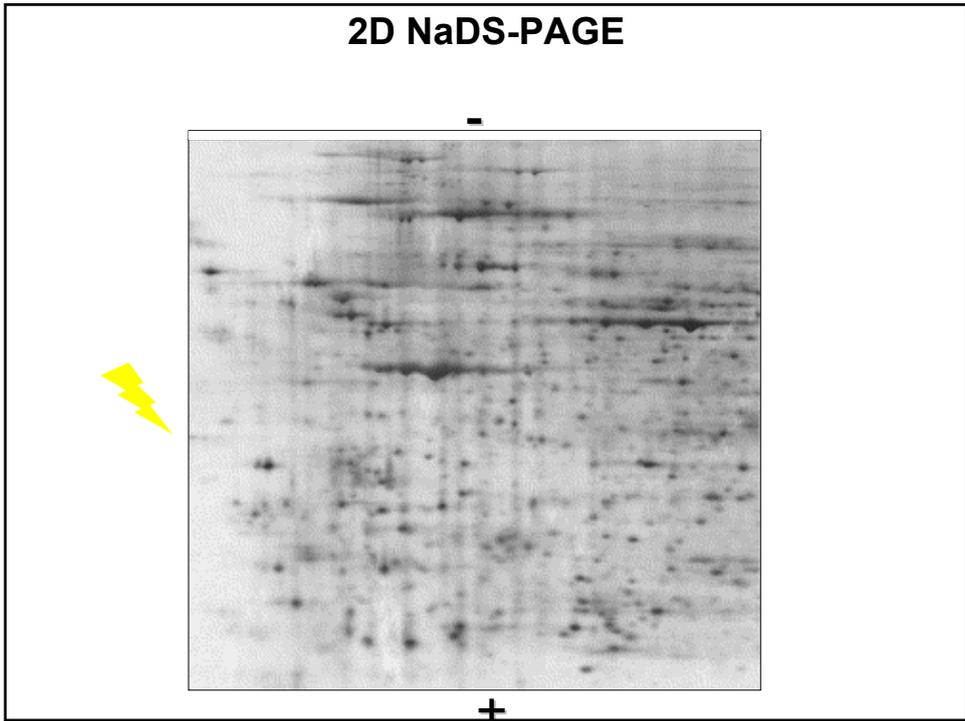
Gregor Anderluh, Isa Gökçe, and Jeremy H. Lakey
 A Natively Unfolded Toxin Domain Uses Its Receptor
 as a Folding Template
 J. Biol. Chem., May 2004; 279: 22002 - 22009 ;
 10.1074/jbc.M313603200

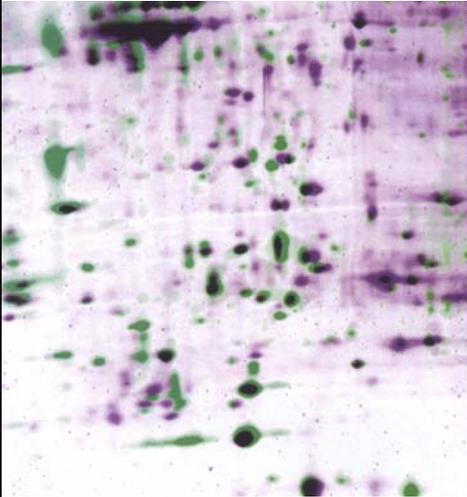

človeški inzulin

2D NaDS-PAGE

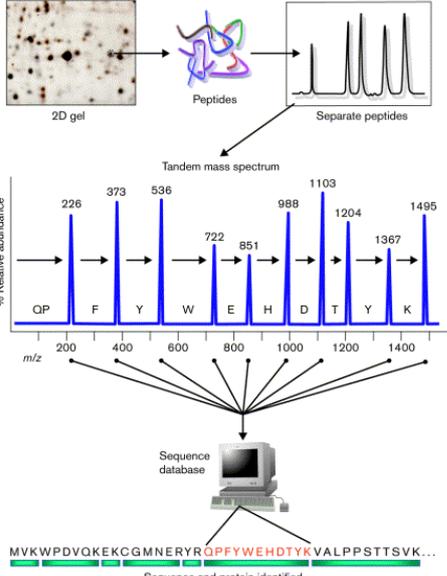
ZASLEDOVANJE DIFERENCIALNEGA IZRAŽANJA PROTEINOV

Proteini izraženi v:
 Normalnih jetrih vijolično
 Jetrnem tumorju zeleno
 Obeh črno

*Bioprobes 38, October 2001,
 Molecular Probes, Eugene, USA*

MASNA SPEKTROMETRIJA

- Uporablja se za identifikacijo proteinov
- Določeno proteinsko točko izrežemo iz 2DG
- Protein s proteazo (npr. tripsinom) razrežemo na peptide
- Po MS iz spektra mas peptidov poskušamo določiti protein
- Če ni primerne odgovora, določimo še aminokislinsko zaporedje enega od peptidov na tandemskem MS

Tandem mass spectrum

m/z	Relative abundance (%)	Peptide Fragment
226	Low	QP
373	High	F
536	High	Y
722	Low	W
851	Low	E
988	High	H
1103	High	D
1204	Low	T
1367	Low	Y
1495	High	K

Sequence database

Sequence and protein identified: **MVKWPDVQKEKGGMNERYRQPFYWEHDTYKVALPPSTTSVK...**

Current Opinion in Chemical Biology

DOLOČANJE ZAPOREDJA AMINOKISLIN

INZULIN (goveji)
 veriga A: 21 aminokislin
 veriga B: 30 aminokislin
 3 disulfidne vezi

Frederick Sanger 1953

- Sanger: vse molekule enega proteina imajo enako zaporedje aminokislin
- Zaporedje aminokislin proteinov lahko določimo na dva načina:
  - dejansko zaporedje aminokislin
  - zaporedje nukleotidov v genu (ali mRNA), ki določa protein
- Določitev aminokislinske sestave kislina in alkalna hidroliza do prostih aminokislin, kromatografija in določitev posameznih aminokislin
- Odločitev za način fragmentacije (vsebnost lizina, metionina itd.)

Sanger, F., Thompson, E.O.P. and Kitai, R. (1955) *Biochem. J.* **59**, 509

DOLOČANJE ZAPOREDJA AMINOKISLIN

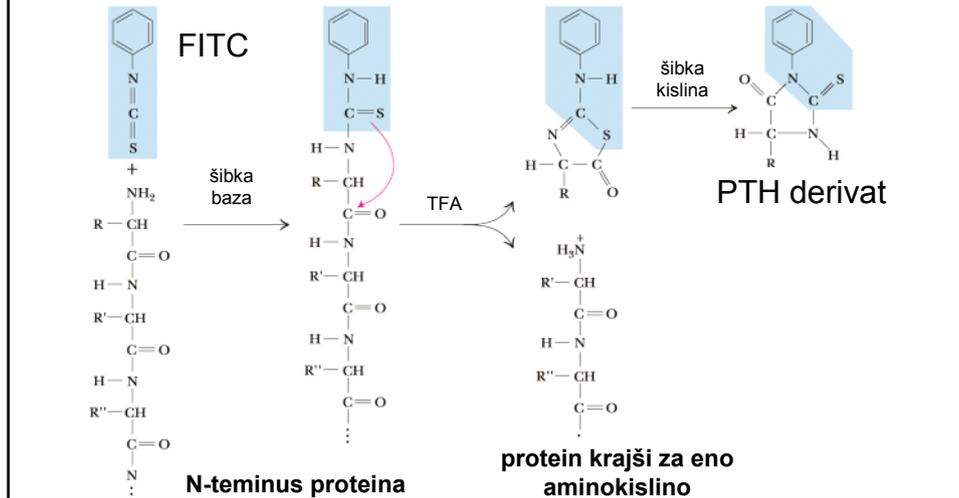
Postopek:

1. Če več polipeptidnih verig, ločitev.
2. Cepitev (redukcija) disulfidnih vezi
3. Določitev sestave vsake verige
4. Določitev N- in C-terminalnih ostankov
5. Cepitev vsake verige na manjše fragmente in določitev zaporedij za vsakega
6. Ponovitev koraka 5 z drugim načinom cepitve, da dobimo drugačen niz fragmentov.
7. Rekonstrukcija zaporedja proteina iz prekrivajočih se fragmentov
8. Določitev položaja disulfidnih vezi

IDENTIFIKACIJA N-TERMINALNIH OSTANKOV

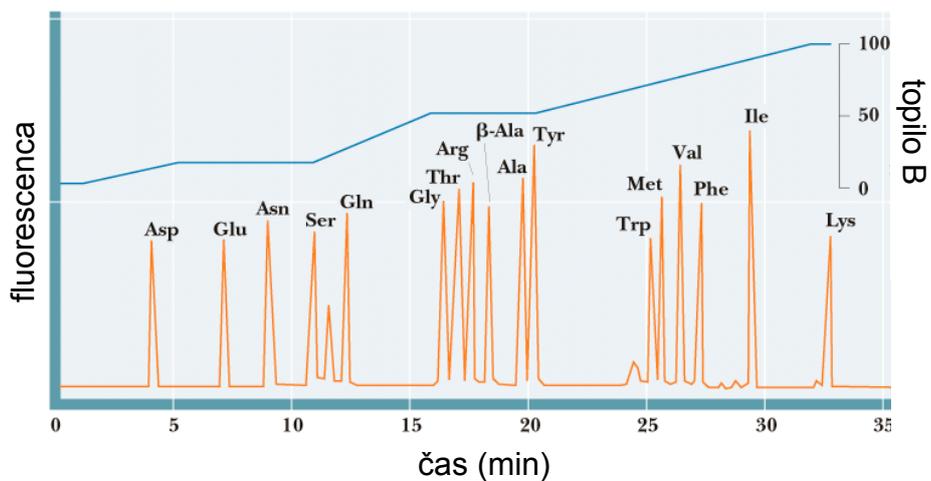
Edmanova degradacija:

- Fenil-izotiocianat (FITC)
- Derivati: feniltiohidantoini (PTH-derivati)

HPLC OZNAČENIH AMINOKISLIN

zaradi različne polarosti stranskih skupin se različno zadržujejo na nosilcu kolone

FRAGMENTACIJA VERIG

- *Encimska fragmentacija*
  - tripsin – cepitev peptidne vezi za Lys, Arg
  - kimotripsin – cepitev za Phe, Tyr, Trp
  - klostripain - kot tripsin, vendar za Arg bolj kot za Lys
  - stafilokokna proteaza
    - za Glu, Asp v fosfatnem pufru
    - specifično za Glu v acetatnem ali bikarbonatnem pufru
- *Kemijska fragmentacija*
  - cianogen bromid- cepitev za Met

REKONSTRUKCIJA CELOTNEGA ZAPOREDJA

- uporaba dveh ali več fragmentacijskih nizov peptidov
- določanje zaporedja vsem dobljenim peptidom (Edmanova degradacija)
- poravnava prekrivajočih se peptidnih zaporedij
  - Tripsinska cepitev
A-E-F-M-S-G-I-T-P-K   **L-V-G-K**
  - Stafilokokno-proteazna cepitev
F-M-S-G-I-T-P-K   **L-V-G-K-A-E**
  - cianogen bromidna cepitev
L-V-G-K-A-E-F-M   **S-G-I-T-P-K**

Prekrivanje

L-V-G-K A-E-F-M-S-G-I-T-P-K

L-V-G-K-A-E F-M-S-G-I-T-P-K

L-V-G-K-A-E-F-M S-G-I-T-P-K

Končno zaporedje

L-V-G-K-A-E-F-M-S-G-I-T-P-K

The Nobel Prize in Chemistry 1980

Walter Gilbert

Frederick Sanger

"for their contributions concerning the determination of base sequences in nucleic acids"

Sanger is responsible for the **first complete determination of the sequence of a DNA molecule**. He has established the sequence of the 5375 building blocks in DNA from a bacterial virus called phi-X174.

Sequence investigations with the methods of Gilbert and Sanger together with the recombinant-DNA technique make excellent tools for continued investigations of the structure and function of the genetic material.

ZAKAJ JE POMEMBNO POZNAVANJE PRIMARNE STRUKTURE (ZAPOREDJA AMINOKISLIN):

1. Iskanje podobnih proteinov v podatkovnih zbirkah. Homologi- evolucijsko sorodni proteini, ki imajo lahko isto funkcijo. Zato je navadno primarna struktura zelo ohranjena.
2. Študij evolucijskih odnosov, tvorba filogenetskih dreves. citokrom c, globinska družina
3. Iskanje mutacij. Spremenjeno zaporedje gena se odraža v spremenjenem (in nefunkcionalnem) proteinu. Lažje je takšne spremembe detektirati z genetskimi metodami. srpastocelična anemija
4. Poznavanje zaporedja olajša sklepanje o 3D strukturi proteina. Omejeno število vzorcev zvitja.

ALPHA1	-MVHLSADKRNVRKAWGKVGAHAGEYCAELERMFISPTTKTYPHDLDSH-----G-SAQVNGHGKRVADALTNVAHVDDMPNA	80
ALPHA2	-MVHLSADKRNVRKAWGKVGAHAGEYCAELERMFISPTTKTYPHDLDSH-----G-SAQVNGHGKRVADALTNVAHVDDMPNA	80
THETA	-MAVLSAEDRALVRAWKKVGSNIGVYTTLEERFEAHPAKKTYSHLDLSP-----G-SSQVRAHGQVADALSDVERRDDIPHA	80
GAMMA	MCHLTPEDKATLRSWQKVN--VEDAGGELGRLLVVYPWTPQRFESFGNLSASAIMGNPRVKAHGKRVVTSFGDLAHLDDLKGT	85
BETA	MVHLTPEDKSAVNALWQKVN--VDVGGELGRLLVVYPWTPQRFESFGDLSTPDVAVMGNPRVKAHGKRVVTSFGDLAHLDDLKGT	85
EPSILON	MVHLEAEDKAAVRSLSKMN--VEDAGGELGRLLVVYPWTPQRFESFGNLSASAIMGNPRVKAHGKRVVTSFGDLAKKMDNLKPA	85
DELTA	MVHLTPEDKAAVNALWQKVN--VDVGGELGRLLVVYPWTPQRFESFGDLSSPDVAVMGNPRVKAHGKRVVTSFGDLAHLDDLKGT	85
MYOGLOBIN	-MGSDDGEWQLVNLWQKVEADIPGHQGVVLRLEKGFPELEKEDKQKHKSEDEKASEDLKRRGATVETALGGIKKKGHHEE	86

ALPHA1	LSALSDDEHAKRQVDPVNFKLLSHCLLVLAALPAEFTPAVHSLDQFLASVSVVTSKVR-----	142
ALPHA2	LSALSDDEHAKRQVDPVNFKLLSHCLLVLAALPAEFTPAVHSLDQFLASVSVVTSKVR-----	142
THETA	LSALSHDEACQLRVDPASPQLLGHCLLVLAALPAEFTPAVHSLDQFLASVSVVTSKVR-----	142
GAMMA	FAQLSELCCKLQVDPENFRLLGNVLVVLAHFGKFEFPEVQAAYQRVAVGAVNALAHKYH-----	147
BETA	FATLSELCCKLQVDPENFRLLGNVLVVLAHFGKFEFPEVQAAYQRVAVGAVNALAHKYH-----	147
EPSILON	FATLSELCCKLQVDPENFRLLGNVLVVLAHFGKFEFPEVQAAYQRVAVGAVNALAHKYH-----	147
DELTA	ESQSELCCKLQVDPENFRLLGNVLVVLAHFGKFEFPEVQAAYQRVAVGAVNALAHKYH-----	147
MYOGLOBIN	IKPLAASHTAKHKPVKYLEFISELILVQLQSKHPGDSGADAGMNAALBELFRKDLASNYKELGFGG	154

	10	20	30	40	50	60									
Človek	MVHLTP	PEKSAV	TALWGV	NVDEV	GG	EALGR	LLVVYP	WTPQ	RFES	FGDLS	TPD	AVMGN	P-	59	
Šimpanz	MVHLTP	PEKSAV	TALWGV	NVDEV	GG	EALGR	LLVVYP	WTPQ	RFES	FGDLS	TPD	AVMGN	PK	60	
Zajec	MVHLS	SEKSAV	TALWGV	NVEV	GG	EALGR	LLVVYP	WTPQ	RFES	FGDLS	SAN	AVMNN	PK	60	
Zlata ribica	-VEW	DAERSA	IIGLW	GKLN	PDEI	GP	QALAR	CLIVYP	WTPQ	RYFA	T	FGNLS	SPA	IMGNP	59
Lastovka	-VQW	AEEKQ	LITGL	WQKN	VVAE	CG	EALAR	LLIVYP	WTPQ	RFES	FGNLS	SPTA	V	LGNP	59
Krokodil	-ASF	DEKQ	LIGD	LWQK	VVAH	CG	EALS	RMLIVY	PKRRY	FEN	FGD	IS	NAQ	LMHNP	59

	70	80	90	100	110	120																																														
Človek	VKAHGK	KVLG	AFSDG	L	AHL	DLN	LKGT	FATL	SE	LH	CD	KLH	VDP	EN	FRL	GN	LV	CV	L	AH	HFG	119																														
Šimpanz	VKAHGK	KVLG	AFSDG	L	AHL	DLN	LKGT	FATL	SE	LH	CD	KLH	VDP	EN	FRL	GN	LV	CV	L	AH	HFG	120																														
Zajec	VKAHGK	VLA	AFSE	GL	S	HLD	N	LKGT	FATL	SE	LH	CD	KLH	VDP	EN	FRL	GN	LV	V	L	S	H	HFG	120																												
Zlata ribica	VAAH	GR	TV	M	G	L	E	R	A	T	K	N	M	D	N	I	K	A	T	Y	A	P	L	S	V	M	H	S	E	K	L	H	V	D	P	D	N	F	R	L	A	D	C	I	V	C	A	M	K	F	G	119
Lastovka	VQAH	GK	V	L	T	S	G	E	A	V	K	N	L	D	S	I	K	N	T	F	S	O	L	S	E	L	H	C	D	K	L	H	V	D	P	EN	FRL	GN	LV	V	V	L	A	A	H	F	G	119				
Krokodil	VQAH	GK	V	L	A	S	G	E	A	V	C	H	L	D	G	I	R	A	H	F	A	N	L	S	K	L	H	C	D	K	L	H	V	D	P	EN	FRL	GN	LV	I	V	L	A	A	H	Y	P	119				

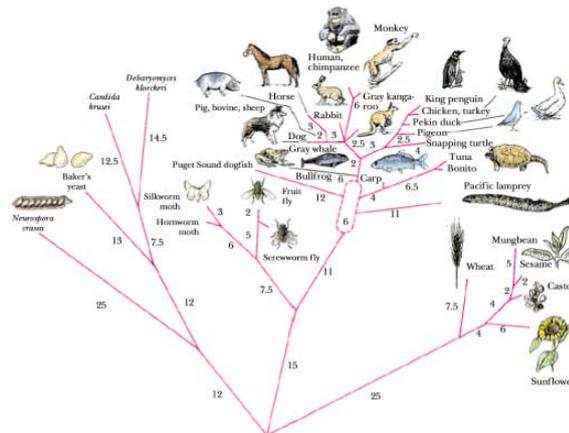

	130	140	
Človek	-KEFT	PPVQAAYQKVVAGVANALAHKYH	146
Šimpanz	-KEFT	PPVQAAYQKVVAGVANALAHKYH	147
Zajec	-KEFT	PQVQAAYQKVVAGVANALAHKYH	147
Zlata ribica	PSGF	NADVQEAWQKFLSVVVSALCROYH	147
Lastovka	-KDF	TPDCQAAWQKLVRVVAHALARKYH	146
Krokodil	-KDF	GLECHAAWQKLVQVAALAAEYH	146

Takšni proteini so homologi!

citokrom c- encim udeležen pri respiraciji
 znano zaporedje velikega števila vrst
 od okoli 100 aminokislin je

- 38 invariantnih (ista aminokislina na istem mestu) pri vseh vrstah
- 55 invariantnih med konjem in kvasovko
- 8 mest je hipervariabilnih
- zaporedje je identično pri konju, svinji, ovci, kravi

SRPASTOCELIČNA ANEMIJA MOLEKULARNA BOLEZEN- VZROK V SPREMEMBI ZAPOREDJA AMINOKISLIN

NCBI

MIM #603903

Text

Clinical Features

Diagnosis

Gene Therapy

Animal Model

History

References

Contributors

Creation Date

Edit History

LinkOut

OMIM
 Online Mendelian Inheritance in Man

All Databases PubMed Nucleotide Protein Genom

Search OMIM for

Limits Preview/Index History Clipboard Details

Display Detailed Show: 20 Send to Text

All: 1

#603903
SICKLE CELL ANEMIA

TEXT

A number sign (#) is used with this entry because sickle cell anemia is the result of mutant beta globin (HBB; 141 mutation causes sickling of hemoglobin rather than reduced amount of beta globin which causes beta-thalassemia

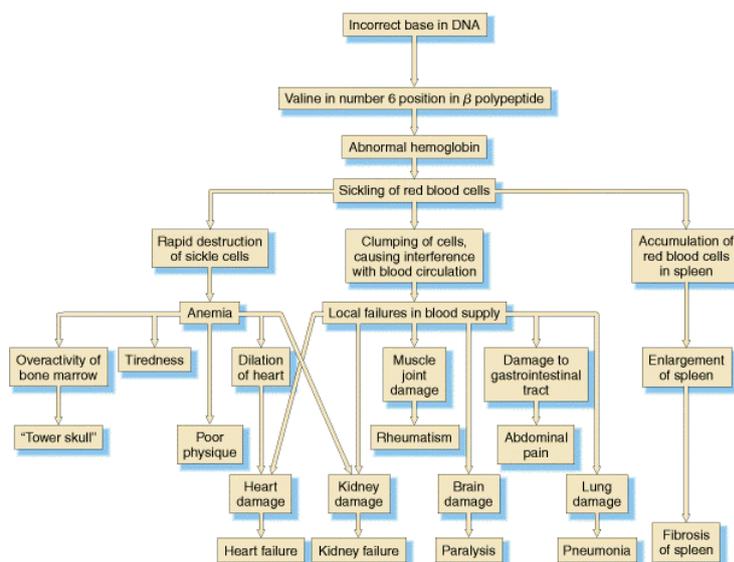
The most common cause of sickle cell anemia is Hb S (141900.0243), with SS disease being most prevalent in .

CLINICAL FEATURES

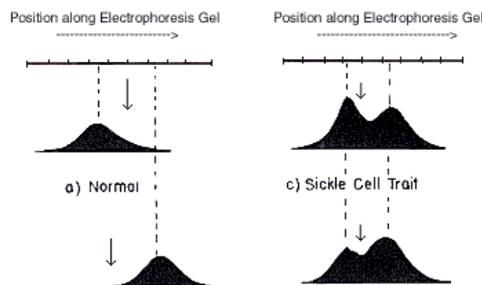
In many children with sickle cell anemia, functional asplenia develops during the first year of life and septicemia is

HISTORY

Noel, a first-year dental student at the Chicago College of Dental Surgery, was admitted to the Presbyterian Hospital in late 1904 where Ernest E. Irons, a 27-year-old intern, obtained a history and performed routine physical, blood, and urine examinations. He noticed that Noel's blood smear contained 'many pear-shaped and elongated forms' and alerted his attending physician, James B. Herrick, to the unusual blood findings. Irons drew a rough sketch of these erythrocytes in the hospital record. Herrick and Irons followed Noel over the next 2.5 years through several episodes of severe illness as he continued his dental studies. Thereafter, Noel returned to Grenada to practice dentistry. He died 9 years later at the age of 32.

1949 - Linus Pauling s sodelavci objavi "Sickle Cell Anemia, a Molecular Disease" v reviji Science. Članek pojasni uporabo proteinske elektroforeze pri pojasnitvi razlik med normalnim in hemoglobinom srpastih celic. Prvič so vzrok bolezni povezali s spremembo v strukturi proteina.

ZONE ELECTROPHORESIS AND THE MINOR HEMOGLOBIN COMPONENTS OF NORMAL HUMAN BLOOD

HENRY G. KUNKEL

Filter paper electrophoresis because of its simplicity and widespread availability has been of great value in elucidating the various abnormal hemoglobins. For population screening a simple technique of this type was essential. However, a number of limitations have gradually become apparent: adsorption in the path of migration, inequality of migration in different parts of the paper and poor adaptability to preparative isolation represent a few of these limitations.

As an alternative procedure we have been interested in the use of other supporting media such as potato starch and polyvinyl chloride particles, particularly for the isolation of various hemoglobin fractions. Both of these media, employed in the form of a thin slab, although possessing inherent limitations of their own, have been of some value for these purposes. The starch block technique has the disadvantage that extraneous materials from the starch itself frequently contaminate the purified hemoglobin fractions. The polyvinyl chloride supporting medium avoids this limitation. However, the ease of handling the starch, the homogeneity of migration, the low electroosmotic flow and the ready visibility of minor colored components against the white starch background have made this procedure more generally useful.

Fig. 1 illustrates a photograph taken with transmitted light on orthochromatic film of the red components of various normal and abnormal hemoglobins separated on a thin starch block. The separation is in general very

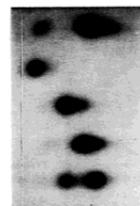

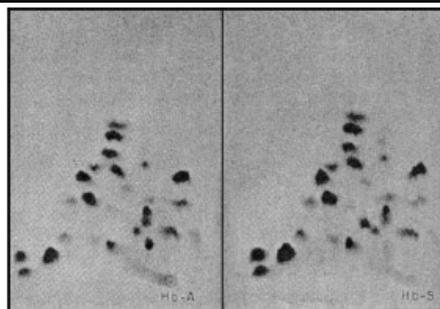
FIG. 1.—Comparison of different Hb separated on the same starch slab. Line at left is site of application. Anode is to the right. Barbitol buffer pH 8.6 T/2 0.05

- a. Normal Hb
- b. Homozygous C
- c. Sickle cell anemia
- d. Umbilical cord
- e. Sickle cell trait

157

1956 - Vernon Ingram in J.A. Hunt sta določila zaporedje hemoglobinu in odkrila, da je sprememba aminokislina v HbS vzrok za srpastocelično anemijo.

stanje leta 1962

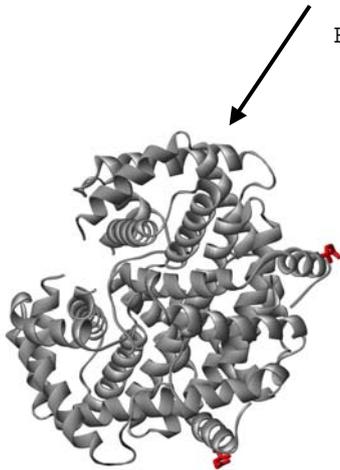
α Chain	
Position	Amino Acid
1	Val.
2	Lys.
3	Glu.
4	Gly.
5	His.
6	Asp. NH ₂
7	Glu.
8	Arg.
9	Asp.
10	Glu. NH ₂
11	Val.
12	Lys.
13	Tyr.
14	Lys.
15	Lys.
β Chain	
Position	Amino Acid
1	Val.
2	His.
3	Lys.
4	Glu.
5	Glu.
6	His.
7	Val.
8	Glu.
9	Met.
10	Val.
11	Lys.
12	Glu.
13	Tyr.
14	Glu.
15	Glu. NH ₂
16	Asp.
17	Lys.

Vernon M. Ingram
Sickle-Cell Anemia Hemoglobin: The Molecular Biology of the First "Molecular Disease"—The Crucial Importance of Serendipity
Genetics, Vol. 167, 1-7

SRPASTOCELIČNA ANEMIJA

MVHLTP**E**EKSAVTALWGKVNVDVGVGGEALGRLLVVYPWTQRFFESFGDLSTPDAVMGNPVK
 AHGKKVLGAFSDGLAHLNLDNLKGT**F**ATLSELHCDKLHVDPENFRLLGNVLCVLAHHFGKEF
 TPPVQAAYQKV**V**VAGVANALAHKYH

HbB	CCT	GAG	GAG
	P	E	E
HbS	CCT	GTG	GAG
	P	V	E

MVHLTP**E**EKSAVTALWGKVNVDVGVGGEALGRLLVVYPWTQRFFESFGDLSTPDAVMGNPVKAHGKKVLGAF
 SDGLAHLNLDNLKGT**F**ATLSELHCDKLHVDPENFRLLGNVLCVLAHHFGKEFTPPVQAAYQKV**V**VAGVANALA
 HKYH

MVHLTP**V**EKSAVTALWGKVNVDVGVGGEALGRLLVVYPWTQRFFESFGDLSTPDAVMGNPVKAHGKKVLGAF
 SDGLAHLNLDNLKGT**F**ATLSELHCDKLHVDPENFRLLGNVLCVLAHHFGKEFTPPVQAAYQKV**V**VAGVANALA
 HKYH

ASFD**P**HEKQLIGDLWHKVDVAHCGGEALSRLIVYPWKR**R**YFENFGDISNAQA**I**MHNEKVQA**H**GKKVLASF
 GEAVCHLDG**I**RAHFANLSKLHCEKLHVDPENFKLLGD**I**I**I**IVLA**A**HYPKDFGLECH**A**AYQKLVRQ**V**AAALA
 A**E**YH

GLSDGEWQLVLNVWGK**V**EADIPGHGQ**E**VLIRLFK**G**HPETLEKFDKFKHLKSEDEM**K**ASEDLK**K**HGATV**L**TA
 LGGIL**K**KKGH**H**EAEIKPLAQSHAT**K**HKIPVKYLEF**I**SE**C**I**I**QVLQSKHPGDFGAD**A**Q**G**AMNKALELFR**K**DM
 ASNYKELGF**Q**G

MALEKSLV**R**LLLLLVL**I**LLVLGWVQPSLGKESRA**K**FQRQHMSDSDSSPSSS**T**YCNQMMRRR**N**MTQGR**C**KPV
 NTFV**H**EPLVDVQ**N**VC**F**QEK**V**TCKNGQ**N**CYKSNSSMHITDCRL**T**NGSRYP**N**CAYRTSPKER**H**I**I**VAC**E**GS**P**
 YVPV**H**FDAS**V**ED**S**T

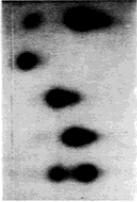
ALPHA1	--VVSADKLNVRKAWGKVGAHAGYCAELERMFSSPTTKVYFPHDLSH----G-SAQVNGHGKRVADALTNVAHVDDMPNA	80
ALPHA2	--VVSADKLNVRKAWGKVGAHAGYCAELERMFSSPTTKVYFPHDLSH----G-SAQVNGHGKRVADALTNVAHVDDMPNA	80
THETA	--VVSADKLNVRKAWGKVGAHAGYCAELERMFSSPTTKVYFPHDLSH----G-SAQVNGHGKRVADALTNVAHVDDMPNA	80
GAMMA	MCFFPEEDKATLRSWGVV--VEDAGGELGRLLVVPVPTQRFESFGNLSASAIMGNPRVKAHGKRVVTSFGDAIKHLDLNLT	85
BETA	MVHLTPEKSAVAVLWGVV--VDVGGELGRLLVVPVPTQRFESFGDLSTPDAVMGNPRVKAHGKRVVTSFGDAIKHLDLNLT	85
EPSILON	MVHLTPEKSAVAVLWGVV--VEDAGGELGRLLVVPVPTQRFESFGNLSASAIMGNPRVKAHGKRVVTSFGDAIKHLDLNLT	85
DELTA	MVHLTPEKSAVAVLWGVV--VDVGGELGRLLVVPVPTQRFESFGDLSTPDAVMGNPRVKAHGKRVVTSFGDAIKHLDLNLT	85
MYOGLOBIN	--MGSDGEWQLVNLVWGVVADDPGHQGVVLRLEKGFPELEKEDKQKHKSEDEKASEDLKRGATVETALGGIKKKGHHEE	86

ALPHA1	LSALSDDEHAKRVDVFNFKLISHCLLVLAALPAEFTPAVHSLDQFLASVSVVTSKVR-----	142
ALPHA2	LSALSDDEHAKRVDVFNFKLISHCLLVLAALPAEFTPAVHSLDQFLASVSVVTSKVR-----	142
THETA	LSALSDDEHAKRVDVFNFKLISHCLLVLAALPAEFTPAVHSLDQFLASVSVVTSKVR-----	142
GAMMA	FAQLSELECDKLEVDPENFKLLGNVLLVLAHFGKFFPEVQAAYORVVGVAALAHKYH-----	147
BETA	FAQLSELECDKLEVDPENFKLLGNVLLVLAHFGKFFPEVQAAYORVVGVAALAHKYH-----	147
EPSILON	FAQLSELECDKLEVDPENFKLLGNVLLVLAHFGKFFPEVQAAYORVVGVAALAHKYH-----	147
DELTA	FAQLSELECDKLEVDPENFKLLGNVLLVLAHFGKFFPEVQAAYORVVGVAALAHKYH-----	147
MYOGLOBIN	IKPLAASLHAKHHPVKYLEFISECLIQVLOSRRPGDGADAGMNAALDLFRKDLASNTKELGPGG	154

Hemoglobin se pojavlja v več oblikah-1

odrasli	HbA ₁	$\alpha_2\beta_2$
odrasli	HbA ₂	$\alpha_2\delta_2$
fetalni	HbF	$\alpha_2\gamma_2$
embrionalni	Hb Gower-1	$\zeta_2\varepsilon_2$
embrionalni	Hb Portland	$\zeta_2\gamma_2$

OMIM - Online Mendelian Inheritance in Man - Microsoft Internet Explorer

Address: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?CMD=search&DB=omim>

Search OMIM for hemoglobin

Display: Titles Show: 20 Send to: Text

All: 136

Items 1 - 20 of 136

1: [+141900](#)
HEMOGLOBIN--BETA LOCUS, HBB
BETA-THALASSEMIA, INCLUDED
Gene map locus [11p15.5](#)

2: [+141800](#)
HEMOGLOBIN--ALPHA LOCUS 1; HBA1
ALPHA-THALASSEMIA, INCLUDED
Gene map locus [16pter-p13.3](#)

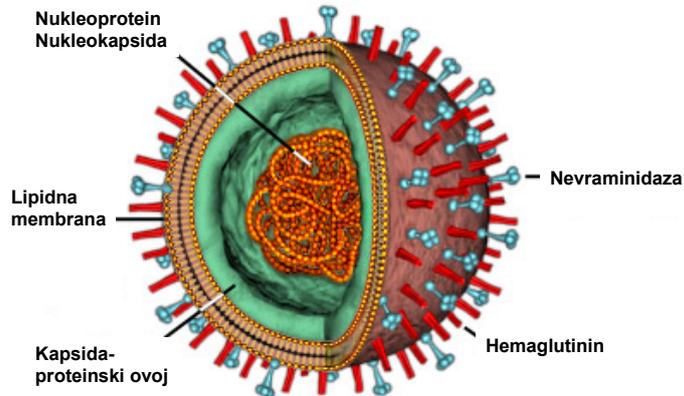
3: [*141850](#)
HEMOGLOBIN--ALPHA LOCUS 2; HBA2
Gene map locus [16pter-p13.3](#)

4: [*142250](#)
HEMOGLOBIN, GAMMA G; HBG2
Gene map locus [11p15.5](#)

531 variant β verige!

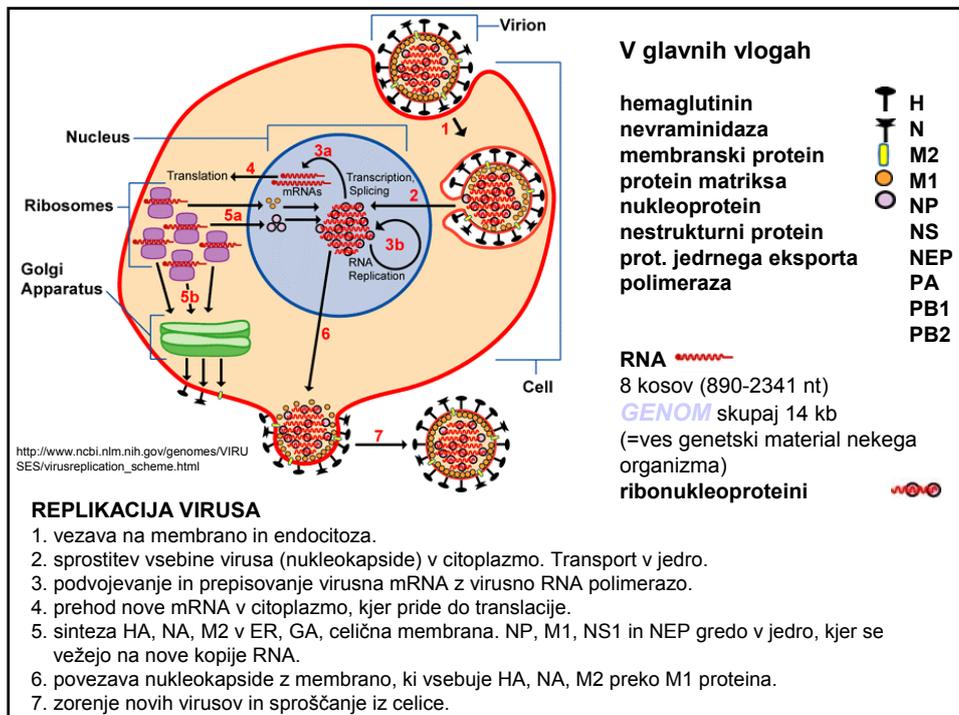
start | Internet | 12:28 ponedjeljk 21.3.2005

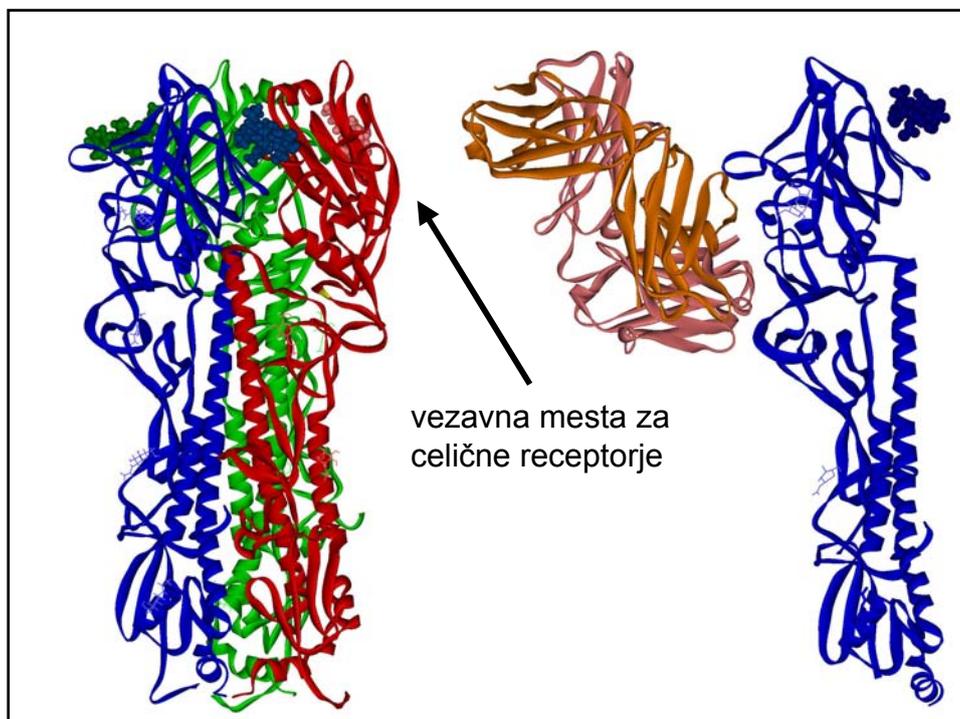
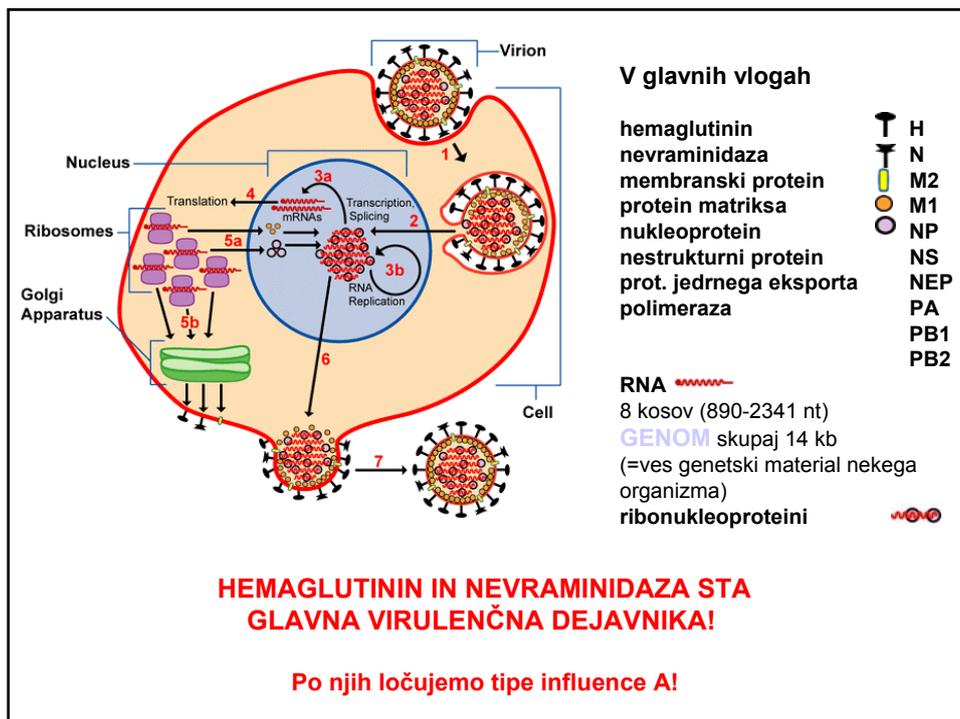
ZGRADBA VIRUSA INFLUENCE

<http://micro.magnet.fsu.edu/cells/viruses/influenzavirus.html>

En virusni delec tako vsebuje
 okoli 500 molekul **hemaglutinina (H; HA)**
 okoli 100 molekul **nevraminidaze (N; NA)**
 okoli 3000 molekul **proteina matriksa**
 8 molekul **RNA**
 na vsako molekulo RNA je vezano večje število **nukleoproteina (NP)**
 nekaj molekul **RNA polimeraze**, ki je sestavljena iz treh podenot
nestrukturni protein z neznano funkcijo

Tip A

16 tipov glede na hemaglutinin H1-H16
9 tipov glede na nevraminidazoN1-N9

Divje ptice rezervoar za vse tipe tipa A (izvorne);
nekateri visoko patogeni, npr. H5 in H7

Praščiči so lahko okuženi s človeškimi in ptičjimi virusi. Lahko pride do sočasne infekcije z obema

Človeški tipi so H1, H2, H3

1918	H1N1	????	Španska gripa	20-40 milijonov mrtvih
1957	H2N2	Ptiči	Azijska gripa	70.000 mrtvih v ZDA
1968	H3N2	Ptiči	Hong Kong	34.000 mrtvih v ZDA
1977	H1N1	Ptiči	Ruska gripa	
1997	H5N1	Ptiči	Hong Kong; Ptičja gripa	
2003	H7N7	Ptiči	Nizozemska; Ptičja gripa	1 mrtev

H1gi 12292	LDLFDHNSNWKNIYEKVKRSQLNNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESMG-IYQI	: 530
H1gi 83658	LDLFDHNSNWKNIYEKVKRSQLNNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESMG-VYQI	: 529
H1gi 12295	LDLFDHNSNWKNIYEKVKRSQLNNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESTR-IYQI	: 530
H2gi 81940	LDLFDHNSNWKNIYDKVRSQLDNDNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDSNMG-VYQI	: 533
H2gi 49357	LDLFDHNSNWKNIYDKVRSQLDNDNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDSNMG-VYQI	: 533
H2gi 82020	LDLFDHNSNWKNIYDKVRSQLDNDNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDSNMG-VYQI	: 526
H5gi 85062	LDLFDHNSNWKNIYDKVRSQLDNDNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESIG-IYQI	: 532
H5gi 154402	LDLFDHNSNWKNIYDKVRSQLDNDNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESIG-IYQI	: 532
H5gi 85701	LDLFDHNSNWKNIYDKVRSQLDNDNAKEIGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESMG-TYQI	: 532
H6gi 82032	LDLFDHNSNWKNIHEKVKRSQLDNDNDIENGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDENLG-VYQI	: 531
H6gi 82032	LDLFDHNSNWKNIHEKVKRSQLDNDNDIENGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDENLG-VYQI	: 531
H6gi 82032	LDLFDHNSNWKNIHEKVKRSQLDNDNDIENGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDENLG-VYQI	: 531
H11gi 5642	LDLFDHNSNWKNIHEKVRRLDNDNAKDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESSGNVYKI	: 529
H11gi 6813	LDLFDHNSNWKNIHEKVRRLDNDNAKDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESSGNVYKI	: 529
H11gi 1228	LDLFDHNSNWKNIHEKVRRLDNDNAKDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESSGNVYKI	: 529
H13gi 1229	LDLFDHNSNWKNIHQVRRILNDNAIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESDNVYKA	: 530
H13gi 2322	LDLFDHNSNWKNIHQVRRILNDNAIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESDNVYKA	: 530
H13gi 3242	LDLFDHNSNWKNIHQVRRILNDNAIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESDNVYKA	: 529
H16gi 8201	LDLFDHNSNWKNIHQVRRILNDNAIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESDNVYKI	: 528
H16gi 8201	LDLFDHNSNWKNIHQVRRILNDNAIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESDNVYKI	: 528
H16gi 8201	LDLFDHNSNWKNIHQVRRILNDNAIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESDNVYKI	: 530
H8gi 12293	LDLFDHNSNWKNIYDEKRRASQNDIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDEBENT-TYKI	: 528
H9gi 22131	LDLFDHNSNWKNIYDEKRRASQNDIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDEBENT-TYKI	: 529
H12gi 1228	LDLFDHNSNWKNIYDEKRRASQNDIDEGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDEBENT-TYKI	: 528
H9gi 49357	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 524
H9gi 28775	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 524
H9gi 12293	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 524
H3gi 82020	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 530
H3gi 82010	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 530
H3gi 52078	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 530
H4gi 84028	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 528
H4gi 23224	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 528
H4gi 82021	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 528
H14gi 1229	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 532
H14gi 1229	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 527
H7gi 82039	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 524
H7gi 82035	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 524
H7gi 12288	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 527
H15gi 8202	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 534
H15gi 8202	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 534
H10gi 1229	LDLFDHNSNWKNIYKVRRAFGSNVAEDGNGCEEFYVHKCDNCCMSVVRNGTYDYPKHSSESKLNREKIDGCVLDESEG-TYKI	: 525

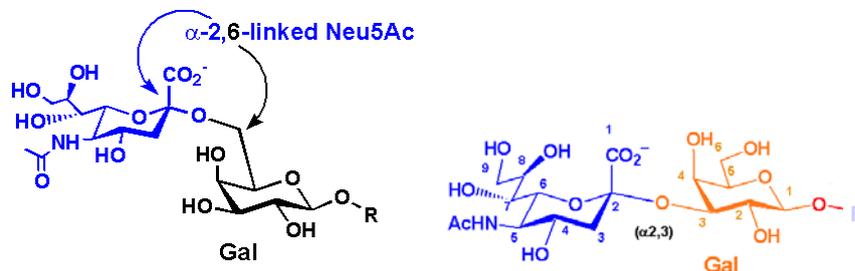
3D struktura je ohranjena, spremenjene so določeni deli- ki so npr. pomembni za aktivacijo HA, vezavo na celični receptor in zlitje membran.

Ha Y. et al. (2002) H5 avian and H9 swine influenza virus haemagglutinin structures: possible origin of influenza subtypes. EMBO Journal 21, 865-875.

VLOGA HEMAGLUTININA

Tamm K. L. et al. (2003) Membrane fusion: a structural perspective on the interplay of lipids and proteins. Current Opinion in Structural Biology 13, 453-466.

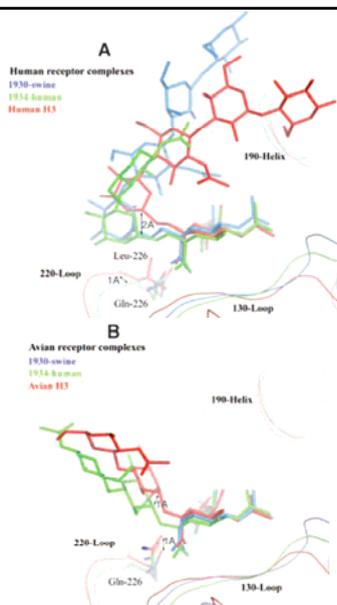
ZAKAJ PTIČJI VIRUS NE INFICIRA ČLOVEŠKIH CELIC?

Hemaglutinin prepozna N-acetilneuraminsko kislino (sialna kislina) vezano na glikolipide in glikoproteine na celični površini.

Vsi HA **ptičjih virusov** prepoznajo sialno kislino vezano z α 2-3 vezjo na galaktozo. Vsi HA **človeških virusov** prepoznajo sialno kislino vezano z α 2-6 vezjo.

Okužba človeških celic s ptičjimi virusi zato zahteva **spremembe v vezavni specifičnosti**.

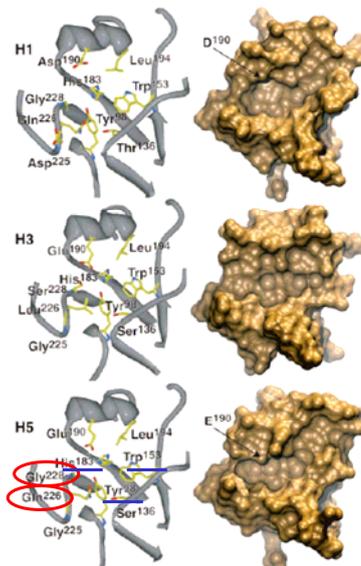

Gamblin S.J. et al. (2004) The Structure and Receptor Binding Properties of the 1918 Influenza Hemagglutinin. *Science* 303, 1838-1842.

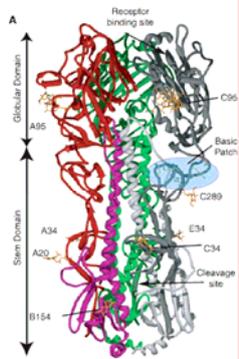
Človeški
1918

Človeški

Ptičji

Stevens J. et al. (2004) Structure of the Uncleaved Human H1 Hemagglutinin from the Extinct 1918 Influenza virus. *Science* 303, 1866-1870.

ZAKAJ SO TIPI H5 IN H7 TAKO INFEKTIVNI?

Gruča pozitivno nabitih aminokislin, ki tvorijo mesto cepitve, kar vodi do lažje aktivacije virusa.

Stevens J. et al. (2004) Structure of the Uncleaved Human H1 Hemagglutinin from the Extinct 1918 Influenza virus. *Science* 303, 1866-1870.

KAKŠEN JE VISOKO INFEKTIVEN VIRUS?

Mnogo (**slabo poznanih**) faktorjev omogoča virulenčnost virusov:

- HA za vezavo na celični receptor
- Interakcije virusnih proteinov med seboj in s komponentami celic
- Efektivnost replikacije
- Prilagojenost gostitelju
- Transmisibilnost

PB2	PB1	PA	NP	NA	M1	M2	NS1	NS2
T9N ^a	I179M	N27D	S27A	A18S	T218A	N23S	G71E	R87K
R340K	I469T	R262K	R77K	L23F	V219I	I51V	A82V	G26D
K389R	K586R	I332S	K98R	V30I		R56K	N143I	
G590S	D619N	V348I	R103K	H40Y				
V667I	V709I	V421I	M136I	C42F				
			I197V	G143V				
			I406T	R172K				
			I425V	K199E				
			E480D	G216V				
				I265T				
				V307I				
				K385N				
				E399D				
				W437L				

Holmes E.C. et al. (2004) Whole-Genome Analysis of Human Influenza A Virus Reveals Multiple Persistent Lineages and Reassortment Among Recent H3N2 Viruses. *Plos Biology* 3, 1579-1589.